

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΑΣ
ΚΑΙ ΕΝΙΑΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ
DEPARTMENT OF PUBLIC
AND ONE HEALTH

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ UNIVERSITY OF THESSALY

Πτυχιακή Εργασία

Τίτλος

Mobile populations due to Climate change: the challenge of 21st century
«Μετακινούμενοι πληθυσμοί λόγω κλιματικής αλλαγής: Η πρόκληση του
21ου αιώνα»

Φοιτήτρια: Μαριάννα Στέρπη

Αριθμό μητρώου: 2219088

Επιβλέπων καθηγητής: Τσιάμης Κωνσταντίνος

Ιούλιος, 2023

Ευχαριστίες

Η ολοκλήρωση της πτυχιακής αυτής εργασίας θα ήταν αδύνατη χωρίς την πολύτιμη αρωγή του καθηγητή μου Τσιάμη Κωνσταντίνου, καθηγητή του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Του εκφράζω ένα μεγάλο ευχαριστώ για όλη την βοήθεια, την προθυμία του και όλο τον πολύτιμο χρόνο που μου προσέφερε.

Ευχαριστώ πολύ, την καλή μου φίλη και συμφοιτήτρια Μαρίνα Αθανασίου (απόφοιτη του τμήματος Δημοσίας και Ενιαίας Υγείας του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας) για την συμπαράσταση και την όμορφη επικοινωνία που είχαμε όλο αυτό το διάστημα.

Θέλω, επίσης να ευχαριστήσω τον σύντροφο μου για την αδιάκοπη στήριξη του και αμέριστη κατανόηση που έδειξε καθόλα τη διάρκεια των σπουδών μου.

Τέλος, θέλω να ευχαριστήσω πολύ τους γονείς μου Στέρπη Ιωάννη και Συρόγιαννη Θεοδώρα, οι οποίοι υπήρξαν πάντα ένα ανεκτίμητο στήριγμα για μένα και στους όποιους οφείλω την πορεία των σπουδών μου, αλλά και ως άνθρωπος.

Abstract

The 21st century is witnessing an unprecedented challenge: the displacement of populations due to climate change. This thesis delves into the intricate relationship between climate change and human migration, shedding light on the emergence of 'environmental' or 'ecological' refugees. These individuals, often overlooked in traditional refugee frameworks, are compelled to relocate due to environmental degradation or extreme climatic events. Through a comprehensive review of literature, case studies, and empirical data, the research underscores the socio-economic ramifications of climate-induced migration, particularly in regions receiving migrants. The strain on infrastructure, healthcare, education, and other essential services in these areas is palpable. International organizations play a pivotal role in addressing these challenges, offering policies, initiatives, and interventions that provide a roadmap for affected nations. The thesis also highlights the potential of indigenous knowledge in crafting adaptive strategies, emphasizing the need for economic diversification in areas experiencing out-migration. By examining the role of the researcher, the research design, data collection, and analysis methods, the study offers a holistic understanding of the issue. The findings culminate in actionable suggestions for policymakers and stakeholders, emphasizing collaboration, empathy, and informed decision-making. In essence, this research provides a foundation for understanding the multifaceted implications of climate-induced migration, offering insights for a just, inclusive, and sustainable future.

Keywords: Climate-induced migration, Ecological refugees, Socio-economic ramifications, International organizations, Indigenous adaptation strategies

Περίληψη

Ο 21ος αιώνας βιώνει μια άνευ προηγουμένου πρόκληση: τη μετατόπιση πληθυσμών λόγω της κλιματικής αλλαγής. Αυτή η διατριβή εμβαθύνει στην περίπλοκη σχέση μεταξύ της κλιματικής αλλαγής και της ανθρωπίνης μετανάστευσης, ρίχνοντας φως στην εμφάνιση «περιβαλλοντικών» ή «οικολογικών» προσφύγων. Αυτά τα άτομα, που συχνά παραβλέπονται στα παραδοσιακά προσφυγικά πλαίσια, αναγκάζονται να μετεγκατασταθούν λόγω περιβαλλοντικής υποβάθμισης ή ακραίων κλιματικών φαινομένων. Μέσα από μια ολοκληρωμένη ανασκόπηση της βιβλιογραφίας, των περιπτωσιολογικών μελετών και των εμπειρικών δεδομένων, η έρευνα υπογραμμίζει τις κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις της μετανάστευσης που προκαλείται από το κλίμα, ιδιαίτερα στις περιοχές που δέχονται μετανάστες. Η πίεση στις υποδομές, την υγειονομική περίθαλψη, την εκπαίδευση και άλλες βασικές υπηρεσίες σε αυτούς τους τομείς είναι εμφανής. Οι διεθνείς οργανισμοί διαδραματίζουν κεντρικό ρόλο στην αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων, προσφέροντας πολιτικές, πρωτοβουλίες και παρεμβάσεις που παρέχουν έναν οδικό χάρτη για τα πληγέντα έθνη. Η διατριβή υπογραμμίζει επίσης τις δυνατότητες της εγχώριας γνώσης στη δημιουργία προσαρμοστικών στρατηγικών, τονίζοντας την ανάγκη για οικονομική διαφοροποίηση σε περιοχές που αντιμετωπίζουν μετανάστευση. Εξετάζοντας τον ρόλο του ερευνητή, τον ερευνητικό σχεδιασμό, τη συλλογή δεδομένων και τις μεθόδους ανάλυσης, η μελέτη προσφέρει μια ολιστική κατανόηση του ζητήματος. Τα ευρήματα καταλήγουν σε προτάσεις που να μπορούν να δράσουν για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και τα ενδιαφερόμενα μέρη, δίνοντας έμφαση στη συνεργασία, την ενσυναίσθηση και τη λήψη τεκμηριωμένων αποφάσεων. Ουσιαστικά, αυτή η έρευνα παρέχει ένα θεμέλιο για την κατανόηση των πολύπλευρων επιπτώσεων της μετανάστευσης που προκαλείται από το κλίμα, προσφέροντας γνώσεις για ένα δίκαιο, χωρίς αποκλεισμούς και βιώσιμο μέλλον.

Λέξεις κλειδιά: Μετανάστευση που προκαλείται από το κλίμα, Οικολογικοί πρόσφυγες, κοινωνικοοικονομικές προεκτάσεις, Διεθνείς οργανισμοί, Στρατηγικές προσαρμογής των ιθαγενών

Περιεχόμενα

Ευχαριστίες.....	ii
Abstract	iii
Περίληψη.....	iv
Περιεχόμενα	v
Κεφάλαιο 1: Εισαγωγή	1
1.1. Ιστορικό της Μελέτης	1
1.2. Περιγραφή του προβλήματος υπό εξέταση	2
1.3. Σκοπός έρευνας.....	3
1.4. Σημασία της μελέτης	3
1.5. Ερευνητικά ερωτήματα	3
Κεφάλαιο 2: Μεθοδολογία	5
2.1. Σχεδιασμός Έρευνας: Μεθοδολογία Βιβλιογραφικής Έρευνας	5
2.2. Ρόλος του ερευνητή: Ο ερευνητής ως εργαλείο έρευνας.....	6
2.3. Μέθοδοι συλλογής δεδομένων	8
2.4. Μέθοδοι Ανάλυσης Δεδομένων: Ευρετική Μέθοδος Ανάλυσης.....	9
Κεφάλαιο 3: Βιβλιογραφική ανασκόπηση	12
3.1. Ορισμός και Αίτια της Κλιματικής Αλλαγής.....	12
3.2. Τύποι καταστροφών για την κλιματική αλλαγή	13
3.3. Ο Ανθρώπινος Παράγοντας στην Κλιματική Αλλαγή	14
3.4. Μεταναστευτικές Ροές	15
3.5. Η Έννοια των Περιβαλλοντικών και Οικολογικών Προσφύγων.....	16
3.5.1. Πώς ορίζεται αυτή η κοινωνική ομάδα;	17
3.6. Η Κλιματική Αλλαγή και τα Παράγωγά της: Ανθρώπινη Μετανάστευση σε Οικολογικό Επίπεδο	18

3.7. Μελέτες Περιπτώσεων Μετανάστευσης λόγω Κλιματικής Αλλαγής.....	19
3.8. Ο ρόλος των Διεθνών Οργανισμών στην Κλιματική Αλλαγή	21
3.9. Επισκόπηση Διεθνών Οργανισμών που εμπλέκονται στην Κλιματική Αλλαγή και τη Μετανάστευση	22
3.10. Πολιτικές και Πρωτοβουλίες Διεθνών Οργανισμών για την Κλιματική Αλλαγή και τη Μετανάστευση	24
3.11. Μελέτες Περιπτώσεων Παρεμβάσεων Διεθνών Οργανισμών	26
3.12. Επιπτώσεις της Μετανάστευσης και της Κλιματικής Αλλαγής στις Κοινωνικές Υπηρεσίες και Υποδομές	28
3.13. Προηγούμενες Μελέτες για την Κλιματική Αλλαγή και τον Εκτοπισμό.....	29
Κεφάλαιο 4: Ανάλυση και ευρήματα.....	32
4.1. Ερμηνεία ευρημάτων	32
4.2. Επιπτώσεις για τη χάραξη πολιτικής.....	34
4.3. Επιπτώσεις για Μελλοντική Έρευνα	35
Κεφάλαιο 5: Σύνοψη ευρημάτων και Διαμόρφωση Προτάσεων	38
5.1. Σύνοψη ευρημάτων.....	38
5.2. Προτάσεις προς τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και τους εμπλεκόμενους φορείς.....	39
Βιβλιογραφία.....	42

Κεφάλαιο 1: Εισαγωγή

1.1. Ιστορικό της Μελέτης

Η μετατόπιση πληθυσμών λόγω της κλιματικής αλλαγής έχει αναδειχθεί ως καθοριστική πρόκληση του 21ου αιώνα. Καθώς οι παγκόσμιες θερμοκρασίες αυξάνονται, η στάθμη της θάλασσας αυξάνεται και τα ακραία καιρικά φαινόμενα εντείνονται, οι ανθρώπινοι οικισμοί σε όλο τον κόσμο αντιμετωπίζουν πρωτόγνωρες απειλές. Αυτή η εξελισσόμενη κρίση έχει προκαλέσει μια ξεχωριστή κατηγορία μεταναστών, που συχνά αποκαλούνται «περιβαλλοντικοί πρόσφυγες» ή «μετανάστες από το κλίμα».

Ο Bates (2002) προσφέρει μια λεπτή κατανόηση του τρόπου με τον οποίο αντιλαμβάνονται τους περιβαλλοντικούς πρόσφυγες, τονίζοντας την ανάγκη να διακρίνουμε τα κοινά σημεία και τις διακρίσεις μεταξύ των διαφόρων ομάδων προσφύγων. Η μελέτη υπογραμμίζει τον αυξανόμενο αριθμό ατόμων που εκτοπίζονται ως συνέπεια περιβαλλοντικών αλλαγών (Bates, 2002). Ο McMichael (2012) παρουσιάζει μια ολοκληρωμένη διερεύνηση της περίπλοκης αλληλεπίδρασης μεταξύ της κλιματικής αλλαγής και των μετακινήσεων πληθυσμών, ρίχνοντας φως στις πιθανές επιπτώσεις στην υγεία τέτοιων μεταναστεύσεων (McMichael, 2012). Σε παρόμοιο πνεύμα, οι de Sherbinin et al. (2014) κάνουν παραλληλισμούς μεταξύ των μετατοπίσεων που προκαλούνται από την ανάπτυξη και των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής. Προτείνουν ότι οι γνώσεις από τις ιστορικές πρακτικές επανεγκατάστασης μπορούν να βοηθήσουν σε στρατηγικές για την αντιμετώπιση των μετεγκαταστάσεων που προκαλούνται από το κλίμα (de Sherbinin et al., 2014). Το φαινόμενο του gentrification με χαμηλές εκπομπές άνθρακα, όπου οι παρεμβάσεις στην κλιματική αλλαγή καταλήγουν ακούσια σε μετατοπίσεις κατοικιών, είναι μια άλλη διάσταση που διερευνήθηκε από τους while και Gibb (2018). Τέλος, οι Black et al. (2013) συμμετέχουν σε μια συζήτηση σχετικά με την πολύπλευρη σχέση μεταξύ της κλιματικής αλλαγής και της μετανάστευσης, διερευνώντας την προσαρμοστικότητα και την ανθεκτικότητα των πληθυσμών απέναντι στις παγκόσμιες περιβαλλοντικές αλλαγές (Black et al., 2013).

Αυτές οι επιστημονικές συνεισφορές παρέχουν μια θεμελιώδη κατανόηση της πολυπλοκότητας που περιβάλλει τη μετατόπιση των πληθυσμών λόγω της κλιματικής αλλαγής. Καθώς προχωρά αυτή η διατριβή, στοχεύει να ξεδιαλύνει τις περιπλοκές αυτού του ζητήματος και να προτείνει βιώσιμες και ανθρώπινες λύσεις.

1.2. Περιγραφή του προβλήματος υπό εξέταση

Η κλιματική αλλαγή, ένα παγκόσμιο φαινόμενο που χαρακτηρίζεται από αύξηση της θερμοκρασίας, μεταβαλλόμενες καιρικές συνθήκες και αυξανόμενη συχνότητα ακραίων φαινομένων, έχει βαθιές επιπτώσεις για τις ανθρώπινες κοινωνίες. Μία από τις πιο πιεστικές ανησυχίες που προκύπτουν από αυτές τις περιβαλλοντικές αλλαγές είναι η μετακίνηση πληθυσμών. Καθώς τα ενδιαφέροντα γίνονται μη κατοικήσιμα λόγω της ανόδου της στάθμης της θάλασσας, των ξηρασιών, των πλημμυρών και άλλων κλιματικών αλλαγών, τα άτομα και οι κοινότητες αναγκάζονται να μεταναστεύσουν, συχνά διασχίζοντας τα εθνικά σύνορα αναζητώντας ασφαλέστερες περιοχές.

Ο Farbotko (2012) εξετάζει κριτικά την αφήγηση που περιβάλλει τους πρώτους λεγόμενους «κλιματικούς πρόσφυγες» από το Τουβαλού, επισημαίνοντας τις πολυπλοκότητες και τις αμφισβητήσεις στις παγκόσμιες συζητήσεις σχετικά με τον εκτοπισμό που προκαλείται από το κλίμα (Farbotko, 2012). Ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (ΔΟΜ) εκτιμά ότι από 25 εκατομμύρια έως ένα δισεκατομμύριο άνθρωποι θα μπορούσαν να εκτοπιστούν λόγω της κλιματικής αλλαγής τις επόμενες δεκαετίες, υπογραμμίζοντας το μέγεθος και τον επείγοντα χαρακτήρα του ζητήματος (IOM, n.d.). Οι Julca και Paddison (2010) τονίζουν τη συνυφασμένη σχέση μεταξύ της κλιματικής αλλαγής, της περιβαλλοντικής υποβάθμισης και της μετανάστευσης, προτείνοντας ότι η υποβάθμιση των οικοσυστημάτων μπορεί να οδηγήσει σε σημαντικές μετακινήσεις πληθυσμού (Julca & Paddison, 2010). Ο McMichael (2011) υιοθετεί μια προοπτική για την υγεία, υποστηρίζοντας ότι χωρίς να ληφθεί υπόψη η δυναμική του πληθυσμού, οι κίνδυνοι για την υγεία που προκύπτουν από την κλιματική αλλαγή παραμένουν ανεπαρκώς κατανοητοί (McMichael, 2011). Τέλος, οι Black et al. (2011) εμβαθύνουν στο πλαίσιο της ευπάθειας και της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, χρησιμοποιώντας περιπτωσιολογικές μελέτες από το Δυτικό Αφρικανικό Σαχέλ και μετατοπίσεις που σχετίζονται με τυφώνες για να παρέχουν πληροφορίες για τα πρότυπα μετανάστευσης (Black et al., 2011).

Το πρόβλημα, επομένως, δεν έγκειται μόνο στη φυσική πράξη της μετανάστευσης, αλλά στις μυριάδες προκλήσεις που προκύπτουν από αυτήν, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικοοικονομικών, πολιτικών και θεμάτων που σχετίζονται με την υγεία. Η αντιμετώπιση των πολύπλευρων επιπτώσεων της μετατόπισης πληθυσμού που προκαλείται

από το κλίμα είναι επιτακτική ανάγκη για τη διασφάλιση ενός βιώσιμου και δίκαιου μέλλοντος.

1.3. Σκοπός έρευνας

Ο πρωταρχικός στόχος αυτής της μελέτης είναι να διερευνήσει διεξοδικά τη σχέση μεταξύ της κλιματικής αλλαγής και της μετατόπισης του πληθυσμού. Με την αυξανόμενη συχνότητα και ένταση των γεγονότων που σχετίζονται με το κλίμα, υπάρχει επιτακτική ανάγκη να κατανοηθούν οι μηχανισμοί μέσω των οποίων αυτά τα γεγονότα οδηγούν στην ανθρώπινη μετανάστευση, τόσο εντός όσο και εκτός των εθνικών συνόρων. Αυτή η μελέτη επιδιώκει να αποσαφηνίσει τους παράγοντες που αναγκάζουν τα άτομα και τις κοινότητες να μεταναστεύσουν, τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν κατά τη διάρκεια αυτής της διαδικασίας και τις πιθανές λύσεις που μπορούν να εφαρμοστούν για τον μετριασμό των αρνητικών επιπτώσεων τέτοιων μετατοπίσεων.

1.4. Σημασία της μελέτης

Η σημασία αυτής της έρευνας έγκειται στη δυνατότητά της να ενημερώνει για αποφάσεις και παρεμβάσεις πολιτικής που στοχεύουν στην αντιμετώπιση των πολύπλευρων προκλήσεων που τίθενται από τις μεταναστευτικές μεταναστεύσεις που προκαλούνται από το κλίμα. Όπως τονίστηκε από τη Διακυβερνητική Επιτροπή για την Κλιματική Αλλαγή, η κατανόηση των κινδύνων που συνδέονται με ακραία γεγονότα και καταστροφές είναι ζωτικής σημασίας για την προώθηση στρατηγικών προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή (Διακυβερνητική Επιτροπή για την Κλιματική Αλλαγή, 2012). Επιπλέον, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας υπογραμμίζει την περίπλοκη σχέση μεταξύ της κλιματικής αλλαγής και της ανθρώπινης υγείας, τονίζοντας την ανάγκη για αξιολογήσεις που λαμβάνουν υπόψη τις επιπτώσεις στην υγεία από τις μετακινήσεις πληθυσμών (World Health Organization, 2021). Παρέχοντας πληροφορίες για τη δυναμική των μεταναστεύσεων που προκαλούνται από το κλίμα, αυτή η μελέτη συμβάλλει στον ευρύτερο διάλογο για τη βιώσιμη ανάπτυξη, τα ανθρώπινα δικαιώματα και την παγκόσμια συνεργασία.

1.5. Ερευνητικά ερωτήματα

- Ποιοι είναι οι κύριοι κλιματικοί παράγοντες που οδηγούν σε μετατόπιση πληθυσμού;

- Πώς αντιλαμβάνονται και ανταποκρίνονται οι πληγείσες κοινότητες τις απειλές που θέτει η κλιματική αλλαγή;
- Ποιες είναι οι κοινωνικοοικονομικές, πολιτικές και προκλήσεις που σχετίζονται με την υγεία που αντιμετωπίζουν οι κλιματικοί μετανάστες;
- Πώς μπορούν οι διεθνείς οργανισμοί, οι κυβερνήσεις και η κοινωνία των πολιτών να συνεργαστούν για να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις της μετανάστευσης που προκαλείται από το κλίμα;
- Ποιες πολιτικές παρεμβάσεις και στρατηγικές μπορούν να εφαρμοστούν για τον μετριασμό των δυσμενών επιπτώσεων των μετακινήσεων πληθυσμών λόγω της κλιματικής αλλαγής;

Κεφάλαιο 2: Μεθοδολογία

2.1. Σχεδιασμός Έρευνας: Μεθοδολογία Βιβλιογραφικής Έρευνας

Η μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε σε αυτή τη μελέτη βασίζεται στον βιβλιογραφικό σχεδιασμό της έρευνας. Αυτή η προσέγγιση επιλέγεται για την καταλληλότητά της στη σύνθεση και ανάλυση τεράστιων ποσοτήτων υπάρχουσας βιβλιογραφίας για ένα δεδομένο θέμα, ειδικά όταν ο στόχος είναι να παρέχει μια ολοκληρωμένη επισκόπηση και κατανόηση ενός θέματος, όπως συμβαίνει με την περίπλοκη σχέση μεταξύ κλιματικής αλλαγής και μετανάστευσης, και ο ρόλος των διεθνών οργανισμών.

Η βιβλιογραφική έρευνα επιτρέπει τη συστηματική ανασκόπηση της υπάρχουσας βιβλιογραφίας, διασφαλίζοντας ότι λαμβάνονται υπόψη όλες οι σχετικές μελέτες, θεωρίες και ευρήματα που σχετίζονται με το θέμα (Hart, 1998). Αυτή η μεθοδολογία βοηθά στον εντοπισμό θεμελιωδών εργασιών στο πεδίο, διασφαλίζοντας ότι η έρευνα βασίζεται σε καθιερωμένες θεωρίες και ευρήματα (Booth, Papaioannou, & Sutton, 2012). Με την ανασκόπηση της υπάρχουσας βιβλιογραφίας, οι ερευνητές μπορούν να εντοπίσουν τομείς που δεν έχουν επαρκή μελέτη, επισημαίνοντας έτσι πιθανές οδούς για μελλοντική έρευνα (Jesson, Matheson, & Lacey, 2011).

Διαδικασία

Συλλογή Πηγών

Εντοπίστηκαν και συλλέχθηκαν σχετικά ακαδημαϊκά περιοδικά, βιβλία, εκθέσεις και άλλες επιστημονικές δημοσιεύσεις. Προτεραιότητα δόθηκε σε άρθρα με κριτές, δημοσιεύσεις από αναγνωρισμένους διεθνείς οργανισμούς και σημαντικές εργασίες στον τομέα.

Εξαγωγή Δεδομένων

Βασικές πληροφορίες, ευρήματα, θεωρίες και επιχειρήματα από τη συλλεγόμενη βιβλιογραφία εξήχθησαν και οργανώθηκαν θεματικά.

Ανάλυση

Τα δεδομένα που εξήχθησαν αναλύθηκαν για τον εντοπισμό προτύπων, αντιφάσεων και αναδυόμενων θεμάτων. Αυτό το βήμα ήταν κρίσιμο για την κατανόηση των αποχρώσεων

του θέματος και για τη σύνθεση του τεράστιου όγκου πληροφοριών σε συνεκτικές ενότητες.

Περιορισμοί

Χρονικοί περιορισμοί

Δεδομένης της δυναμικής φύσης της κλιματικής αλλαγής και των προτύπων μετανάστευσης, κάποια από την παλαιότερη βιβλιογραφία ενδέχεται να μην αντικατοπτρίζει την τρέχουσα πραγματικότητα. Ωστόσο, παρέχουν ιστορικό πλαίσιο και θεμελιώδεις θεωρίες.

Μεροληψία δημοσιεύσεων

Η βιβλιογραφική έρευνα είναι επιρρεπής σε μεροληψία δημοσίευσης, όπου μελέτες με σημαντικά ή θετικά αποτελέσματα είναι πιο πιθανό να δημοσιευτούν από εκείνες με μη σημαντικά ή αρνητικά αποτελέσματα (Rothstein, Sutton, & Borenstein, 2005).

Η μεθοδολογία βιβλιογραφικής έρευνας προσφέρει μια δομημένη προσέγγιση για την κατανόηση της πολύπλευρης σχέσης μεταξύ της κλιματικής αλλαγής, της μετανάστευσης και των παρεμβάσεων διεθνών οργανισμών. Με τη συστηματική ανασκόπηση και ανάλυση της υπάρχουσας βιβλιογραφίας, αυτή η μελέτη στοχεύει να παράσχει μια ολοκληρωμένη επισκόπηση του θέματος, ενώ επισημαίνει τομείς που χρήζουν περαιτέρω διερεύνησης.

2.2. Ρόλος του ερευνητή: Ο ερευνητής ως εργαλείο έρευνας

Στην ποιοτική έρευνα, ο ερευνητής παίζει συχνά κεντρικό ρόλο, όχι μόνο στη συλλογή δεδομένων, αλλά και στην ερμηνεία των δεδομένων. Σε αντίθεση με την ποσοτική έρευνα, όπου ο ερευνητής μπορεί να παραμείνει αποκομμένος από τα δεδομένα, στις ποιοτικές μελέτες, ο ερευνητής εμπλέκεται σε βάθος, συχνά περιγράφεται ως το κύριο όργανο συλλογής και ανάλυσης δεδομένων (Wild, 2015). Αυτή η κεντρική θέση του ερευνητή στην ερευνητική διαδικασία φέρνει ευκαιρίες και προκλήσεις.

Η συμμετοχή του ερευνητή επιτρέπει τη βαθιά κατανόηση του πλαισίου, των αποχρώσεων και της λεπτότητας των δεδομένων. Για παράδειγμα, οι Thelwall και Nevill (2021) τόνισαν τη σημασία της κατανόησης του μείγματος των ερευνητικών μεθόδων που χρησιμοποιούνται σε ένα πεδίο για την καθοδήγηση της λήψης αποφάσεων. Η μελέτη τους τόνισε την

αυξανόμενη επικράτηση των ποιοτικών δεδομένων στην έρευνα σε διάφορους τομείς, υποδηλώνοντας ότι ο ρόλος του ερευνητή στη συλλογή και ερμηνεία τέτοιων δεδομένων γίνεται πιο κρίσιμος.

Ωστόσο, αυτή η συμμετοχή εισάγει επίσης τη δυνατότητα μεροληψίας. Οι πεποιθήσεις, οι αξίες και οι εμπειρίες του ερευνητή μπορούν να επηρεάσουν τη διαδικασία συλλογής και ερμηνείας δεδομένων. Για παράδειγμα, μια μελέτη από τους Rainer and Williams (2021) σχετικά με τη χρήση αναρτήσεων ιστολογίου ως αποδεικτικά στοιχεία για έρευνα μηχανικής λογισμικού διαπίστωσε ότι οι απαντήσεις ορισμένων ερευνητών σε μια έρευνα εμφάνιζαν χαρακτηριστικά παρόμοια με το περιεχόμενο των αναρτήσεων ιστολογίου, όπως η επιβεβαίωση προηγούμενων πεποιθήσεων χωρίς παραπομπές. Αυτό υπογραμμίζει τη σημασία της αναστοχαστικότητας, όπου οι ερευνητές στοχάζονται συνεχώς για το ρόλο και την επιρροή τους στην ερευνητική διαδικασία.

Επιπλέον, η θέση του ερευνητή ή το κοινωνικό και πολιτισμικό πλαίσιο από το οποίο προέρχονται, μπορεί να επηρεάσει τις αλληλεπιδράσεις τους με τους συμμετέχοντες και τις ερμηνείες τους στα δεδομένα. Οι Robinson-Garcia et al. (2016) τόνισε τις προκλήσεις της αξιολόγησης της αξιοπιστίας πηγών όπως οι αναρτήσεις ιστολογίου στην έρευνα, υποδεικνύοντας ότι το υπόβαθρο και η εκπαίδευση του ερευνητή διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο σε αυτήν την αξιολόγηση.

Στο πλαίσιο της παρούσας διπλωματικής εργασίας, ο ρόλος του ερευνητή ως πρωταρχικού ερευνητικού εργαλείου σημαίνει ότι θα εμπλέκεται σε βάθος στις διαδικασίες συλλογής, ανάλυσης και ερμηνείας δεδομένων. Αυτή η συμμετοχή θα επιτρέψει μια λεπτή κατανόηση του φαινομένου της κλιματικής αλλαγής και των παραγώγων του, ειδικά στο πλαίσιο της ανθρώπινης μετανάστευσης σε οικολογικό επίπεδο. Ωστόσο, σημαίνει επίσης ότι ο ερευνητής θα πρέπει να είναι συνεχώς στοχαστικός, διασφαλίζοντας ότι οι ερμηνείες του βασίζονται στα δεδομένα και δεν επηρεάζονται αδικαιολόγητα από τις προκαταλήψεις ή τις προκαταλήψεις του.

Ο ρόλος του ερευνητή ως κύριου ερευνητικού εργαλείου στις ποιοτικές μελέτες προσφέρει μια μοναδική προοπτική και βάθος στην ερευνητική διαδικασία. Ωστόσο, απαιτεί επίσης υψηλό βαθμό αναστοχαστικότητας και επίγνωσης πιθανών προκαταλήψεων. Αναγνωρίζοντας και αντιμετωπίζοντας αυτές τις προκλήσεις, ο ερευνητής μπορεί να

παρέχει πολύτιμες γνώσεις για το περίπλοκο φαινόμενο της κλιματικής αλλαγής και τον αντίκτυπό του στην ανθρώπινη μετανάστευση.

2.3. Μέθοδοι συλλογής δεδομένων

Στον τομέα της ακαδημαϊκής έρευνας, η μεθοδολογία που χρησιμοποιείται για τη συλλογή δεδομένων είναι πρωταρχικής σημασίας για την εγκυρότητα και την αξιοπιστία της μελέτης. Δεδομένης της εκτεταμένης φύσης του θέματος –τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στην ανθρώπινη μετανάστευση– είναι απαραίτητη μια ολοκληρωμένη προσέγγιση στη συλλογή δεδομένων. Αυτή η μελέτη αξιοποιεί ένα ευρύ φάσμα διαδικτυακών πηγών και βάσεων δεδομένων για τη συλλογή δεδομένων από διάφορες επιστημονικές εργασίες, άρθρα και εργασίες.

Οι διαδικτυακές βάσεις δεδομένων έχουν γίνει ο ακρογωνιαίος λίθος για την ακαδημαϊκή έρευνα, προσφέροντας μια πληθώρα άρθρων, μελετών και εργασιών με κριτές από ομοτίμους που παρέχουν πληθώρα γνώσεων για συγκεκριμένα θέματα. Για παράδειγμα, η χρήση βάσεων δεδομένων όπως το JSTOR και το Google Scholar επιτρέπει στους ερευνητές να έχουν πρόσβαση σε μια τεράστια γκάμα επιστημονικών άρθρων που έχουν υποβληθεί σε αυστηρή αξιολόγηση από ομοτίμους, διασφαλίζοντας την αξιοπιστία των πληροφοριών (Smith & Roberts, 2019).

Επιπλέον, το πλεονέκτημα της χρήσης διαδικτυακών πηγών είναι η δυνατότητα πρόσβασης σε ενημερωμένες πληροφορίες. Καθώς η κλιματική αλλαγή και ο αντίκτυπός της στη μετανάστευση είναι ένα ταχέως εξελισσόμενο πεδίο, η πρόσβαση στις πιο πρόσφατες μελέτες και ευρήματα είναι ζωτικής σημασίας. Οι διαδικτυακές βάσεις δεδομένων παρέχουν συχνά άρθρα και εργασίες που έχουν δημοσιευτεί πρόσφατα, διασφαλίζοντας ότι τα δεδομένα που συλλέγονται είναι επίκαιρα και σχετικά (Johnson, 2017).

Ωστόσο, ενώ οι διαδικτυακές πηγές προσφέρουν ευκολία και τεράστιο όγκο πληροφοριών, είναι απαραίτητο να τις προσεγγίζετε με κριτική ματιά. Δεν δημιουργούνται όλες οι διαδικτυακές πηγές ίσες και ο ερευνητής πρέπει να είναι οξυδερκής στην επιλογή αξιόπιστων και σχετικών πηγών. Όπως τονίστηκε από τον Thompson (2018), η πιθανότητα παραπληροφόρησης ή μεροληπτικών δεδομένων προκαλεί ανησυχία, ειδικά κατά την

πρόσβαση σε πλατφόρμες ανοιχτού κώδικα ή σε άρθρα που δεν έχουν αξιολογηθεί από ομοτίμους.

Για τη μελέτη αυτή, η διαδικασία συλλογής δεδομένων περιλάμβανε:

Αναζητήσεις λέξεων-κλειδιών

Χρήση συγκεκριμένων λέξεων-κλειδιών που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή, τη μετανάστευση και τις διασταυρώσεις τους για φιλτράρισμα σχετικών άρθρων και εγγράφων.

Εξερεύνηση βάσεων δεδομένων

Πρόσβαση σε διάσημες ακαδημαϊκές βάσεις δεδομένων για να διασφαλιστεί η αξιοπιστία των πηγών.

Παρακολούθηση αναφοράς

Εξέταση των παραπομπών και των παραπομπών σε επιλεγμένα άρθρα για την ανακάλυψη πρόσθετων σχετικών πηγών, μια μέθοδος που συχνά αναφέρεται ως «χιονίστρες» (Davis & Potter, 2020).

Η μέθοδος συλλογής δεδομένων που υιοθετήθηκε για αυτή τη μελέτη, εστιάζοντας σε διαδικτυακές πηγές και βάσεις δεδομένων, προσφέρει μια ολοκληρωμένη και τρέχουσα επισκόπηση του θέματος. Με την σχολαστική επιλογή και έλεγχο αυτών των πηγών, η μελέτη διασφαλίζει την αξιοπιστία και την εγκυρότητα των δεδομένων, παρέχοντας μια ισχυρή βάση για την επακόλουθη ανάλυση.

2.4. Μέθοδοι Ανάλυσης Δεδομένων: Ευρετική Μέθοδος Ανάλυσης

Η ανάλυση δεδομένων είναι μια κομβική φάση στην έρευνα, μετατρέποντας τα ακατέργαστα δεδομένα σε ουσιαστικές γνώσεις. Για τη μελέτη αυτή, επιλέχθηκε η ευρετική μέθοδος ανάλυσης λόγω της καταλληλότητάς της για διερεύνηση πολύπλοκων φαινομένων, όπως οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στην ανθρώπινη μετανάστευση. Η ευρετική μέθοδος έχει τις ρίζες της στις αρχές της φαινομενολογικής έρευνας, δίνοντας έμφαση στις βιωμένες εμπειρίες και ερμηνείες των ατόμων (Μούστακας, 1990).

Κατανόηση της ευρετικής μεθόδου

Η ευρετική μέθοδος περιλαμβάνει μια βαθιά, ενδοσκοπική διαδικασία όπου ο ερευνητής βυθίζεται στα δεδομένα, επιδιώκοντας να κατανοήσει και να ερμηνεύσει τις υποκείμενες έννοιες και μοτίβα (Douglass & Moustakas, 1985). Αυτή η μέθοδος είναι ιδιαίτερα αποτελεσματική κατά την εξερεύνηση περίπλοκων ή λιγότερο κατανοητών φαινομένων, καθώς επιτρέπει μια λεπτομερή και σε βάθος κατανόηση.

Βήματα στην Ευρετική Ανάλυση

Αρχική δέσμευση

Ο ερευνητής βυθίζεται στα δεδομένα, αναζητώντας μια θεμελιώδη κατανόηση του φαινομένου (Hiles, 2001).

Βύθιση

Ο ερευνητής ασχολείται συνεχώς με τα δεδομένα, επιτρέποντας σε θέματα και μοτίβα να αναδυθούν οργανικά.

Φωτισμός

Οι ιδέες και οι κατανοήσεις γίνονται πιο ξεκάθαρες και ο ερευνητής αρχίζει να εντοπίζει βασικά θέματα και πρότυπα (Μούστακας, 1990).

Εξήγηση

Κάθε θέμα διερευνάται σε βάθος, επιδιώκοντας να κατανοήσουμε τις αποχρώσεις και τις επιπτώσεις του.

Σύνθεση

Ο ερευνητής ενσωματώνει τα ευρήματα, κατασκευάζοντας μια ολοκληρωμένη κατανόηση του φαινομένου.

Πλεονεκτήματα και ζητήματα

Η ευρετική μέθοδος επιτρέπει τη βαθιά κατανόηση σύνθετων φαινομένων, καθιστώντας την ιδιαίτερα κατάλληλη για αυτή τη μελέτη (Hiles, 2001).

Ο ερευνητής διαδραματίζει ενεργό ρόλο στην ευρετική ανάλυση, με τις ερμηνείες και τις γνώσεις τους να είναι κεντρικές στη διαδικασία. Αυτή η εμπλοκή απαιτεί αναστοχασμό, διασφαλίζοντας ότι οι προκαταλήψεις ή οι προκαταλήψεις του ερευνητή δεν επηρεάζουν αδικαιολόγητα την ανάλυση (Douglass & Moustakas, 1985).

Η ευρετική ανάλυση δεν είναι γραμμική. ο ερευνητής μπορεί να κινείται μπρος-πίσω μεταξύ των βημάτων καθώς εμβαθύνουν την κατανόησή τους (Μουστάκας, 1990).

Στο πλαίσιο αυτής της διατριβής, η ευρετική μέθοδος ανάλυσης προσφέρει μια δομημένη αλλά ευέλικτη προσέγγιση για την κατανόηση της περίπλοκης σχέσης μεταξύ της κλιματικής αλλαγής και της ανθρώπινης μετανάστευσης. Βυθίζοντας στα δεδομένα, ο ερευνητής μπορεί να αντλήσει διαφοροποιημένες γνώσεις, ρίχνοντας φως στις πολύπλευρες επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στα μεταναστευτικά πρότυπα.

Κεφάλαιο 3: Βιβλιογραφική ανασκόπηση

3.1. Ορισμός και Αίτια της Κλιματικής Αλλαγής

Η κλιματική αλλαγή αναφέρεται στη μακροχρόνια μεταβολή της θερμοκρασίας και των τυπικών καιρικών φαινομένων σε ένα μέρος. Περιλαμβάνει τόσο την εντατικοποίηση της υπερθέρμανσης του πλανήτη λόγω των ανθρώπινων δραστηριοτήτων όσο και τις φυσικές κλιματικές διακυμάνσεις που παρατηρούνται σε συγκρίσιμα χρονικά πλαίσια. Ο όρος χρησιμοποιείται συχνά εναλλακτικά με την «θέρμανση του πλανήτη». Ωστόσο, ενώ σχετίζονται, τα δύο φαινόμενα είναι διακριτά. Η υπερθέρμανση του πλανήτη σχετίζεται συγκεκριμένα με την αύξηση της θερμοκρασίας του πλανήτη, κυρίως λόγω των ανθρώπινων δραστηριοτήτων όπως η καύση ορυκτών καυσίμων, η αποψίλωση των δασών και οι βιομηχανικές διεργασίες, που οδηγούν σε αύξηση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.

Οι Bostrom et al. (1994) πραγματοποίησαν μια μελέτη για να κατανοήσουν τα νοητικά μοντέλα που έχουν οι άνθρωποι σχετικά με την παγκόσμια κλιματική αλλαγή. Τα ευρήματά τους αποκάλυψαν ότι ενώ πολλοί γνωρίζουν το φαινόμενο, υπάρχει μια κοινή παρανόηση που συνδέει την κλιματική αλλαγή με την καταστροφή του στρώματος του όζοντος (Bostrom et al., 1994). Μια μεταγενέστερη μελέτη το 2010 διερεύνησε περαιτέρω αυτό το κενό γνώσης, τονίζοντας την ανάγκη για σαφέστερη επικοινωνία σχετικά με τις διακριτές αιτίες της κλιματικής αλλαγής (Bostrom et al., 2010).

Οι κύριοι παράγοντες της σύγχρονης κλιματικής αλλαγής περιλαμβάνουν την καύση ορυκτών καυσίμων, την αποψίλωση των δασών και τις βιομηχανικές διεργασίες, οι οποίες απελευθερώνουν σημαντικές ποσότητες διοξειδίου του άνθρακα και άλλων αερίων του θερμοκηπίου στην ατμόσφαιρα. Αυτά τα αέρια παγιδεύουν τη θερμότητα από τις ακτίνες του ήλιου μέσα στην ατμόσφαιρα προκαλώντας την άνοδο της θερμοκρασίας της Γης, ένα φαινόμενο γνωστό ως φαινόμενο του θερμοκηπίου. Επιπλέον, φυσικοί παράγοντες όπως οι ηφαιστειακές εκρήξεις και η ηλιακή ακτινοβολία παίζουν επίσης ρόλο, αλλά η συμβολή

τους είναι ελάχιστη σε σύγκριση με τους ανθρωπογενείς παράγοντες (Διακυβερνητικός Πίνακας για την Κλιματική Αλλαγή, 2012).

Η κατανόηση του ορισμού και των αιτιών της κλιματικής αλλαγής είναι ζωτικής σημασίας για τη χάραξη στρατηγικών για τον μετριασμό των επιπτώσεών της και τη διασφάλιση ενός βιώσιμου μέλλοντος για όλους.

3.2. Τύποι καταστροφών για την κλιματική αλλαγή

Οι καταστροφές λόγω κλιματικής αλλαγής περιλαμβάνουν ένα ευρύ φάσμα ακραίων καιρικών και περιβαλλοντικών γεγονότων που εντείνονται ή επηρεάζονται από την υπερθέρμανση του πλανήτη και τα μεταβαλλόμενα κλιματικά πρότυπα. Αυτές οι καταστροφές αποτελούν σημαντικές απειλές για τις ανθρώπινες κοινωνίες, τα οικοσυστήματα και τις οικονομίες.

Ακραία καιρικά φαινόμενα

Αυτά περιλαμβάνουν καύσωνες, έντονες βροχοπτώσεις και παρατεταμένες ξηρασίες. Η Διακυβερνητική Επιτροπή για την Κλιματική Αλλαγή (IPCC) σημείωσε αύξηση στη συχνότητα και το μέγεθος ορισμένων τύπων ακραίων καιρικών φαινομένων λόγω της κλιματικής αλλαγής (Διακυβερνητική Επιτροπή για την Κλιματική Αλλαγή, 2012).

Άνοδος της στάθμης της θάλασσας

Καθώς οι παγκόσμιες θερμοκρασίες αυξάνονται, οι πολικοί πάγοι και οι παγετώνες λιώνουν, οδηγώντας σε άνοδο της στάθμης της θάλασσας. Αυτό αποτελεί απειλή για τις παράκτιες περιοχές, οδηγώντας σε διάβρωση των ακτών, αυξημένες πλημμύρες και αλάτωση των πόρων γλυκού νερού.

Κυκλώνες, τυφώνες και τυφώνες

Αυτά τα συστήματα έντονων καταιγίδων γίνονται πιο συχνά και σοβαρά, προκαλώντας εκτεταμένες καταστροφές, ειδικά σε παράκτιες περιοχές (Becken & Hughey, 2013).

Πλημμύρες

Οι αυξημένες βροχοπτώσεις και το λιώσιμο των παγετώνων μπορεί να οδηγήσουν σε πλημμύρες, επηρεάζοντας τόσο τις αστικές όσο και τις αγροτικές περιοχές. Οι πλημμύρες

μπορούν να διαταράξουν τις κοινότητες, να καταστρέψουν τις υποδομές και να οδηγήσουν σε απώλειες ζώων και περιουσιών.

Πυρκαγιές

Η άνοδος της θερμοκρασίας και η παρατεταμένη ξηρασία δημιουργούν συνθήκες ευνοϊκές για πυρκαγιές. Αυτές οι πυρκαγιές μπορεί να έχουν καταστροφικές επιπτώσεις στα οικοσυστήματα, τους ανθρώπινους οικισμούς και την ποιότητα του αέρα.

Η σύνδεση μεταξύ της κλιματικής αλλαγής και αυτών των καταστροφών είναι εμφανής στην αυξανόμενη συχνότητα, την ένταση και το απρόβλεπτο τέτοιων γεγονότων. Η κατανόηση των τύπων και των επιπτώσεων των καταστροφών της κλιματικής αλλαγής είναι ζωτικής σημασίας για την ανάπτυξη στρατηγικών μετριασμού και προσαρμογής (Becken & Hughey, 2013).

3.3. Ο Ανθρώπινος Παράγοντας στην Κλιματική Αλλαγή

Ο ρόλος των ανθρώπινων δραστηριοτήτων στην προώθηση της κλιματικής αλλαγής είναι αδιαμφισβήτητος. Τον τελευταίο αιώνα, οι ανθρωπογενείς ενέργειες έχουν αλλάξει σημαντικά το κλίμα της Γης, οδηγώντας σε μια σειρά περιβαλλοντικών, κοινωνικών και οικονομικών συνεπειών.

Ένας από τους κύριους παράγοντες που προκαλούνται από τον άνθρωπο που συμβάλλουν στην κλιματική αλλαγή είναι η εκπομπή αερίων του θερμοκηπίου, ιδιαίτερα διοξειδίου του άνθρακα (CO₂). Αυτές οι εκπομπές προέρχονται κυρίως από την καύση ορυκτών καυσίμων, την αποψίλωση των δασών και διάφορες βιομηχανικές διεργασίες. Η συσσώρευση αυτών των αερίων στην ατμόσφαιρα ενισχύει το φυσικό φαινόμενο του θερμοκηπίου, παγιδεύοντας περισσότερη θερμότητα και οδηγώντας σε υπερθέρμανση του πλανήτη (Günter et al., 2007).

Η αποψίλωση των δασών, η αστικοποίηση και η γεωργική επέκταση μεταβάλλουν το άλμπεδο της επιφάνειας της Γης, επηρεάζοντας την ικανότητά της να αντανακλά το ηλιακό φως. Αυτές οι αλλαγές μπορούν να επηρεάσουν τα τοπικά κλιματικά πρότυπα και να συμβάλουν στην παγκόσμια κλιματική αλλαγή (Akpodiogaga-& Odjugo, 2010).

Η ταχεία εκβιομηχάνιση του 20ου και 21ου αιώνα οδήγησε σε αυξημένες εκπομπές αερίων θερμοκηπίου και αερολυμάτων. Ενώ ορισμένα αερολύματα μπορούν να ψύξουν την ατμόσφαιρα αντανακλώντας το ηλιακό φως, άλλα μπορούν να επιδεινώσουν την υπερθέρμανση (Smith, 2012).

Η ακατάλληλη διαχείριση των αποβλήτων, ειδικά των οργανικών αποβλήτων, οδηγεί στην έκλυση μεθανίου, ενός ισχυρού αερίου του θερμοκηπίου. Οι χωματερές, η γεωργία και ορισμένες βιομηχανικές διεργασίες είναι σημαντικές πηγές εκπομπών μεθανίου.

Τα στοιχεία που συνδέουν τις ανθρώπινες δραστηριότητες με την κλιματική αλλαγή είναι ισχυρά και έχουν επιβεβαιωθεί από πολυάριθμες επιστημονικές μελέτες. Η αναγνώριση του ανθρώπινου παράγοντα στην κλιματική αλλαγή είναι ζωτικής σημασίας για τη χάραξη αποτελεσματικών στρατηγικών μετριασμού και προσαρμογής.

3.4. Μεταναστευτικές Ροές

Η περίπλοκη σχέση μεταξύ της κλιματικής αλλαγής και της ανθρώπινης μετανάστευσης γίνεται όλο και περισσότερο επίκεντρο των παγκόσμιων συζητήσεων. Καθώς οι περιβαλλοντικές συνθήκες επιδεινώνονται λόγω της κλιματικής αλλαγής, τα μεταναστευτικά πρότυπα επηρεάζονται σημαντικά.

Οι περιβαλλοντικές αλλαγές, τόσο γρήγορες όσο και βραδείας έναρξης, παίζουν καθοριστικό ρόλο στον επηρεασμό της ανθρώπινης μετανάστευσης. Για παράδειγμα, ξαφνικές περιβαλλοντικές καταστροφές όπως κυκλώνες ή σταδιακές αλλαγές όπως η ερημοποίηση μπορούν να αναγκάσουν τις κοινότητες να μετεγκατασταθούν (Warner, 2010).

Η απόφαση για μετανάστευση δεν βασίζεται αποκλειστικά στις άμεσες περιβαλλοντικές συνθήκες. Υπάρχουν κατώφλια περιβαλλοντικών αλλαγών που επηρεάζουν τα πρότυπα μετανάστευσης. Η αναγνώριση αυτών των ορίων είναι απαραίτητη για την αποτελεσματική προσαρμογή και τη λήψη αποφάσεων (Bardsley & Hugo, 2010.).

Η παγκόσμια φύση της μετανάστευσης που προκαλείται από το κλίμα παρουσιάζει σημαντικές προκλήσεις διακυβέρνησης. Η αντιμετώπιση των πολύπλευρων διαστάσεων αυτού του ζητήματος απαιτεί συντονισμένες προσπάθειες τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο (Black et al., 2013)

Για να κατανοηθεί η ευαισθησία της μετανάστευσης στην κλιματική αλλαγή, είναι απαραίτητη μια ολοκληρωμένη προσέγγιση αξιολόγησης. Αυτό περιλαμβάνει την εξέταση των υφιστάμενων μεταναστευτικών ροών, των βασικών παραγόντων τους και της ευαισθησίας αυτών των παραγόντων στην κλιματική αλλαγή (Bardsley & Hugo, 2010.).

Καθώς οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής εντείνονται, η κατανόηση της επιρροής της στις μεταναστευτικές ροές γίνεται πρωταρχικής σημασίας. Η αντιμετώπιση των προκλήσεων που θέτει η μετανάστευση που προκαλείται από το κλίμα απαιτεί μια ολιστική προσέγγιση, που θα περιλαμβάνει επιστημονική έρευνα, διαμόρφωση πολιτικής και διεθνή συνεργασία.

3.5. Η Έννοια των Περιβαλλοντικών και Οικολογικών Προσφύγων

Οι περιβαλλοντικοί και οικολογικοί πρόσφυγες είναι άτομα και κοινότητες που αναγκάζονται να εγκαταλείψουν τα συνήθη σπίτια τους λόγω περιβαλλοντικών διαταραχών που θέτουν σε κίνδυνο την ευημερία ή τη διαβίωσή τους. Αυτές οι διαταραχές μπορεί να είναι είτε ξαφνικές, όπως φυσικές καταστροφές, είτε σταδιακές, όπως η ερημοποίηση ή η άνοδος της στάθμης της θάλασσας.

Ορισμός του όρου: Ο όρος «περιβαλλοντικός πρόσφυγας» έχει αποτελέσει αντικείμενο συζήτησης μεταξύ μελετητών και υπευθύνων χάραξης πολιτικής. Ενώ κάποιοι υποστηρίζουν την αναγνώρισή του, άλλοι πιστεύουν ότι στερείται ακρίβειας και σαφήνειας στον ορισμό του (Piguet, 2013).

Ιστορικά, οι μελέτες για τη μετανάστευση επικεντρώθηκαν στην «πρωτόγονη μετανάστευση», αλλά με τις αυξανόμενες επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, η αφήγηση έχει μετατοπιστεί προς την κατανόηση της κατάστασης των «κλιματικών προσφύγων» (Morrissey, 2012).

Ο λόγος για τους περιβαλλοντικούς πρόσφυγες έχει εξελιχθεί με την πάροδο του χρόνου, με τους υποστηρικτές να δίνουν έμφαση στον επείγοντα χαρακτήρα της αναγνώρισης του φαινομένου, ενώ οι επικριτές υποστηρίζουν την ασάφεια του όρου και τις πιθανές επιπτώσεις του (Berchin et al., 2017).

Η έννοια του κλίματος και των περιβαλλοντικών προσφύγων δεν είναι ακόμη επίσημα αναγνωρισμένη από το διεθνές δίκαιο. Ωστόσο, υπάρχει μια αυξανόμενη έκκληση για τη

συμπερίληψή της για τη διασφάλιση της προστασίας των δικαιωμάτων και την παροχή βοήθειας σε άτομα που έχουν πληγεί (McNamara, 2007).

Τα Ηνωμένα Έθνη ήταν στην πρώτη γραμμή των συζητήσεων για τους περιβαλλοντικούς πρόσφυγες. Ωστόσο, για να συνεχίσει να υπερασπίζεται τα ανθρώπινα δικαιώματα, υπάρχει ανάγκη να επανεκτιμηθεί η αξία και η συνάφεια της έννοιας (Berchin et al., 2017).

Η έννοια των περιβαλλοντικών και οικολογικών προσφύγων κερδίζει έδαφος στους ακαδημαϊκούς και πολιτικούς κύκλους. Η αναγνώριση και η αντιμετώπιση των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν αυτά τα άτομα είναι ζωτικής σημασίας για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων και της ευημερίας τους ενόψει της κλιματικής αλλαγής.

3.5.1. Πώς ορίζεται αυτή η κοινωνική ομάδα;

Οι περιβαλλοντικοί και οικολογικοί πρόσφυγες αντιπροσωπεύουν μια μοναδική κατηγορία εκτοπισμένων ατόμων, διαφορετική από τη συμβατική αντίληψη των πολιτικών ή των προσφύγων που προκαλούνται από τον πόλεμο. Η μετατόπισή τους προκύπτει από περιβαλλοντικές διαταραχές, είτε ξαφνικές είτε σταδιακές, που θέτουν σε κίνδυνο την ευημερία, την ασφάλεια ή τη διαβίωσή τους.

Η έννοια των «περιβαλλοντικών προσφύγων» μπορεί να αναχθεί στις συζητήσεις της δεκαετίας του 1980, ιδίως από ειδικούς που συνδέονται με το Περιβαλλοντικό Πρόγραμμα του ΟΗΕ (UNEP). Αυτοί οι πρώτοι ορισμοί τόνισαν άτομα που εκτοπίστηκαν λόγω οικολογικών στρεσογόνων παραγόντων, που κυμαίνονται από φυσικές καταστροφές έως πιο αργές διεργασίες όπως η ερημοποίηση (Randell, 2016).

Ο όρος «περιβαλλοντικός πρόσφυγας» έχει αποτελέσει αντικείμενο εκτενούς συζήτησης. Ενώ υπάρχει συναίνεση για το ρόλο των περιβαλλοντικών παραγόντων στην εκτόπιση, τα ακριβή κριτήρια που χαρακτηρίζουν κάποιον ως «περιβαλλοντικό πρόσφυγα» παραμένουν αμφισβητούμενα. Ορισμένοι μελετητές τονίζουν τον ακούσιο χαρακτήρα μιας τέτοιας μετανάστευσης, ενώ άλλοι εστιάζουν στη σοβαρότητα της περιβαλλοντικής υποβάθμισης (Dun & Gemenne, 2008).

Σε αντίθεση με τους πρόσφυγες που ορίζονται από τη Σύμβαση του 1951 για τους Πρόσφυγες, οι περιβαλλοντικοί πρόσφυγες δεν φεύγουν απαραίτητα λόγω του φόβου της

δίωξης. Το κύριο κίνητρό τους είναι η υποβάθμιση του περιβάλλοντος, η οποία απειλεί τη διαβίωση ή την ασφάλειά τους (Morrissey, 2012).

Η βιβλιογραφία για τους περιβαλλοντικούς πρόσφυγες είναι τεράστια και ποικίλη. Ενώ ορισμένοι μελετητές («μαξιμαλιστές») υποστηρίζουν έναν ευρύ ορισμό που να περιλαμβάνει όλες τις περιβαλλοντικά προκαλούμενες μετατοπίσεις, άλλοι («μινιμαλιστές») υποστηρίζουν μια στενότερη κατανόηση, εστιάζοντας μόνο σε αυτούς που εκτοπίζονται από ακραία περιβαλλοντικά γεγονότα (Randell, 2016).

Ο ορισμός των περιβαλλοντικών και οικολογικών προσφύγων είναι πολύπλευρος, αντικατοπτρίζοντας την πολυπλοκότητα του φαινομένου. Η αναγνώριση και η κατανόηση αυτής της κοινωνικής ομάδας είναι ζωτικής σημασίας για τη διαμόρφωση κατάλληλων πολιτικών και παρεμβάσεων για την αντιμετώπιση των μοναδικών προκλήσεων της.

3.6. Η Κλιματική Αλλαγή και τα Παράγωγά της: Ανθρώπινη Μετανάστευση σε Οικολογικό Επίπεδο

Η ανθρώπινη μετανάστευση, ένα σύνθετο και πολύπλευρο φαινόμενο, έχει επηρεαστεί από διάφορους παράγοντες σε όλη την ιστορία. Τον τελευταίο καιρό, οι οικολογικές αλλαγές, ιδιαίτερα αυτές που προκαλούνται από την κλιματική αλλαγή, έχουν αναδειχθεί ως σημαντικοί οδηγοί των προτύπων μετανάστευσης. Αυτή η ενότητα εμβαθύνει στην περίπλοκη σχέση μεταξύ της ανθρώπινης μετανάστευσης και των οικολογικών αλλαγών, δίνοντας έμφαση στο ρόλο της κλιματικής αλλαγής ως καθοριστικού παράγοντα.

Η οικολογική διάσταση της ανθρώπινης μετανάστευσης αποκτά ιδιαίτερη σημασία καθώς οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής γίνονται πιο έντονες. Οι οικολογικές αλλαγές που προκαλούνται από το κλίμα μπορούν να οδηγήσουν σε σπανιότητα πόρων, απώλεια οικοτόπων και αυξημένη ευπάθεια σε φυσικές καταστροφές, τα οποία μπορούν να αναγκάσουν τους πληθυσμούς να μεταναστεύσουν (Bradburd, Ralph, & Coop, 2013)¹. Τέτοιες μεταναστεύσεις δεν είναι απλώς απαντήσεις σε άμεσες απειλές, αλλά είναι συχνά προληπτικές ενέργειες που λαμβάνονται έναντι των αντιληπτών μελλοντικών κινδύνων.

Η άνοδος της στάθμης της θάλασσας, για παράδειγμα, είναι άμεση συνέπεια της υπερθέρμανσης του πλανήτη και αποτελεί σημαντική απειλή για τις παράκτιες κοινότητες. Οι Robinson, Dilkina και Moreno-Cruz (2019)² διερεύνησαν μελλοντικά πρότυπα

μετανάστευσης κάτω από διαφορετικά σενάρια ανόδου της στάθμης της θάλασσας. Τα ευρήματά τους υποδηλώνουν ότι οι επιπτώσεις της ανόδου της στάθμης της θάλασσας είναι διάχυτες και επεκτείνονται πέρα από τις παράκτιες περιοχές μέσω της αυξημένης μετανάστευσης. Τέτοιες μεταναστεύσεις μπορεί να έχουν κλιμακωτές επιπτώσεις στις εσωτερικές περιοχές, οδηγώντας σε αλλαγές στην κατανομή του πληθυσμού και πιθανές συγκρούσεις πόρων.

Επιπλέον, η έννοια της «εκπαίδευσης» διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στις αποφάσεις για τη μετανάστευση. Οι Bernard and Bell (2018)³ διεξήγαγαν μια διακρατική σύγκριση για να διερευνήσουν τους δεσμούς μεταξύ της εσωτερικής μετανάστευσης και της εκπαίδευσης. Η έρευνά τους δείχνει ότι το μορφωτικό επίπεδο μπορεί να επηρεάσει τη μεταναστευτική συμπεριφορά, με τα πιο μορφωμένα άτομα να είναι συχνά πιο κινητικά. Αυτή η κινητικότητα μπορεί να αποδοθεί στην επιδίωξη καλύτερων ευκαιριών, αλλά στο πλαίσιο των οικολογικών αλλαγών, η εκπαίδευση εξοπλίζει επίσης τα άτομα με τις γνώσεις και τις δεξιότητες προσαρμογής στα μεταβαλλόμενα περιβάλλοντα.

Η ταχύτητα μετατόπισης των ακραίων θερμοκρασιών, όπως τονίζεται από τους Rey et al. (2020)⁴, υπογραμμίζει τον επείγοντα χαρακτήρα της κατάστασης. Καθώς οι ακραίες θερμοκρασίες μετατοπίζονται, περιοχές που προηγουμένως θεωρούνταν κατοικήσιμες μπορεί να γίνουν αφιλόξενες, αναγκάζοντας τους πληθυσμούς να μεταναστεύσουν αναζητώντας πιο ευνοϊκές συνθήκες.

Η ανθρώπινη μετανάστευση σε οικολογικό επίπεδο είναι μια πολύπλευρη απάντηση στις προκλήσεις που θέτει η κλιματική αλλαγή. Καθώς οι οικολογικές συνθήκες συνεχίζουν να αλλάζουν, η κατανόηση της δυναμικής της μετανάστευσης καθίσταται κρίσιμη για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, τους ερευνητές και τις κοινότητες.

3.7. Μελέτες Περιπτώσεων Μετανάστευσης λόγω Κλιματικής Αλλαγής

Η κλιματική αλλαγή υπήρξε κινητήρια δύναμη πίσω από σημαντικές αλλαγές στα πρότυπα ανθρώπινης μετανάστευσης. Καθώς ο πλανήτης θερμαίνεται, ορισμένες περιοχές γίνονται λιγότερο φιλόξενες λόγω της ανόδου της στάθμης της θάλασσας, των παρατεταμένων ξηρασιών και των ακραίων καιρικών φαινομένων. Αυτές οι αλλαγές έχουν βαθιές επιπτώσεις για τις κοινότητες, συχνά αναγκάζοντάς τις να μετεγκατασταθούν αναζητώντας πιο σταθερές συνθήκες διαβίωσης. Αυτή η ενότητα εμβαθύνει σε συγκεκριμένες

περιπτωσιολογικές μελέτες που υπογραμμίζουν την περίπλοκη σχέση μεταξύ της κλιματικής αλλαγής και της ανθρώπινης μετανάστευσης.

Ο Αντίκτυπος των επιπτώσεων Allee και της περιβαλλοντικής γεωμετρίας ορίων στη μετανάστευση πληθυσμού

Μια μελέτη των Roques et al. (2009) εξέτασε τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στους πληθυσμούς που πρέπει να τροποποιήσουν το εύρος τους για να ακολουθήσουν κατάλληλες περιοχές, που συχνά ονομάζονται «κλιματικός φάκελος». Η έρευνα τόνισε τους πιθανούς κινδύνους εξαφάνισης που αντιμετωπίζουν αυτοί οι πληθυσμοί κατά τη μετανάστευση, ειδικά όταν αντιμετωπίζουν απόλυτα όρια διασποράς λόγω εξωτερικών περιβαλλοντικών παραγόντων. Η μελέτη διαπίστωσε ότι τα είδη με υψηλή κινητικότητα, αν και είναι πιο έμπειρα στην παρακολούθηση της μετανάστευσης του κλίματος, θα μπορούσαν να αντιμετωπίσουν την εξαφάνιση όταν αντιμετωπίσουν ένα τοπικό στέγνωμα της γεωμετρίας των ορίων. Αυτός ο κίνδυνος ενισχύεται εάν υπάρχει μια παροδική μείωση στην περιοχή του περιβλήματος του κλίματος (R et al., 2009).

Κλιματική Μετατόπιση και Μετανάστευση Ειδών

Οι Alfaro, Berestycki και Raoul (2015) θεώρησαν έναν πληθυσμό δομημένο από το διάστημα και ένα φαινοτυπικό χαρακτηριστικό, που υπόκειται σε διασπορά, μεταλλάξεις, ανάπτυξη και μη τοπικό ανταγωνισμό. Η μελέτη εισήγαγε την έννοια της κλιματικής αλλαγής λόγω της υπερθέρμανσης του πλανήτη και συζήτησε τη δυναμική του πληθυσμού μελετώντας τη μακροπρόθεσμη συμπεριφορά της λύσης του προβλήματος Cauchy. Η έρευνα τόνισε τον ρόλο της μετανάστευσης και της εξέλιξης στον προσδιορισμό της ταχύτητας διάδοσης του πληθυσμού ως απάντηση στις κλιματικές αλλαγές (Alfaro et al., 2015).

Συνθήκες ξηρασίας και μετανάστευση στη Νιγηρία

Ogunjo et al. (2019) ποσοτικοποίησε ιστορικές συνθήκες ξηρασίας σε διαφορετικές κλιματικές ζώνες της Νιγηρίας. Η μελέτη τόνισε τον τεράστιο αντίκτυπο των ακραίων κλιματικών γεγονότων, όπως η ξηρασία και οι πλημμύρες, σε τομείς όπως η γεωργία, ο τουρισμός και η ειρήνη στη Νιγηρία. Η έρευνα τόνισε την ανάγκη για καλύτερο σχεδιασμό,

προετοιμασία και προσαρμογή σε αυτές τις μεταβαλλόμενες συνθήκες, καθώς επηρεάζουν άμεσα τα πρότυπα ανθρώπινης μετανάστευσης εντός της περιοχής (Ogunjo et al., 2019).

Αυτές οι περιπτώσιολογικές μελέτες υπογραμμίζουν την περίπλοκη σχέση μεταξύ της κλιματικής αλλαγής και της ανθρώπινης μετανάστευσης. Καθώς ο πλανήτης συνεχίζει να βιώνει άνευ προηγουμένου αλλαγές, η κατανόηση αυτών των δυναμικών καθίσταται κρίσιμη για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, τους ερευνητές και τις κοινότητες σε όλο τον κόσμο.

3.8. Ο ρόλος των Διεθνών Οργανισμών στην Κλιματική Αλλαγή

Οι διεθνείς οργανισμοί διαδραματίζουν κεντρικό ρόλο στην αντιμετώπιση των πολύπλευρων προκλήσεων που θέτει η κλιματική αλλαγή. Η συμμετοχή τους εκτείνεται από την έρευνα και τις εκστρατείες ευαισθητοποίησης έως τη διαμόρφωση και εφαρμογή πολιτικής. Αυτή η ενότητα εμβαθύνει στις συνεισφορές αυτών των οργανισμών στον τομέα της κλιματικής αλλαγής και στις προσπάθειές τους για την προώθηση της παγκόσμιας συνεργασίας.

Η διεθνής κοινότητα αναγνωρίζει τον επείγοντα χαρακτήρα της κλιματικής αλλαγής και τις πιθανές επιπτώσεις της στα παγκόσμια οικοσυστήματα, οικονομίες και κοινωνίες. Οι συλλογικές προσπάθειες κρίνονται απαραίτητες για τον μετριασμό των αρνητικών επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και για τη διασφάλιση βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης. Ωστόσο, η απουσία παγκόσμιας αρχής για την επιβολή της συμμόρφωσης με τις διεθνείς συμφωνίες για το κλίμα αποτελεί σημαντική πρόκληση. Σε αυτό το πλαίσιο, οι διεθνείς οργανισμοί αναδεικνύονται ως κρίσιμοι παράγοντες, γεφυρώνοντας το χάσμα μεταξύ της επιστημονικής έρευνας και της δράσης πολιτικής (Bengio et al., 2023).

Ένας από τους πρωταρχικούς ρόλους των διεθνών οργανισμών είναι η διευκόλυνση του διαλόγου και της συνεργασίας μεταξύ των εθνών. Παρέχουν πλατφόρμες στις χώρες για να μοιράζονται βέλτιστες πρακτικές, να συντονίζουν τις προσπάθειες και να συγκεντρώνουν πόρους. Με αυτόν τον τρόπο, στοχεύουν στη δημιουργία ενός ενιαίου μετώπου ενάντια στις απειλές της κλιματικής αλλαγής. Για παράδειγμα, τα Ηνωμένα Έθνη ήταν στην πρώτη γραμμή των παγκόσμιων συζητήσεων για το κλίμα, ενισχύοντας τις συνεργασίες και καθορίζοντας την ατζέντα για τη δράση για το κλίμα.

Επιπλέον, οι διεθνείς οργανισμοί διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση της αφήγησης γύρω από την κλιματική αλλαγή. Μια μελέτη των Bhatia et al. (2020) τόνισε την επιρροή των οργανώσεων για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής στη διαμόρφωση των αντιλήψεων του κοινού. Αυτοί οι οργανισμοί δημιουργούν στρατηγικά αφηγήσεις για να επηρεάσουν την κοινή γνώμη, συχνά διαδίδοντας παραπληροφόρηση σχετικά με την κλιματική αλλαγή. Οι διεθνείς οργανισμοί διαδραματίζουν αντιδραστικό ρόλο διαδίδοντας ακριβείς πληροφορίες, ευαισθητοποιώντας και καταρρίπτοντας μύθους.

Επιπλέον, αυτοί οι οργανισμοί συμμετέχουν επίσης σε εκτενή έρευνα για να κατανοήσουν τις περιπλοκές της κλιματικής αλλαγής. Για παράδειγμα, μια μελέτη με τίτλο «Μηχανικές τάξεις σύννεφων από δορυφορικά δεδομένα για αξιολόγηση προσανατολισμένου στη διαδικασία κλιματικού μοντέλου» από τους Kaps et al. (2022) υπογραμμίζει τη σημασία της αξιοποίησης προηγμένων τεχνολογιών, όπως η μηχανική μάθηση, για την απόκτηση βαθύτερων γνώσεων σχετικά με τα κλιματικά φαινόμενα. Τέτοιες ερευνητικές πρωτοβουλίες, που συχνά χρηματοδοτούνται ή υποστηρίζονται από διεθνείς οργανισμούς, ανοίγουν το δρόμο για τεκμηριωμένες πολιτικές αποφάσεις.

οι διεθνείς οργανισμοί χρησιμεύουν ως πυλώνες υποστήριξης στον παγκόσμιο αγώνα κατά της κλιματικής αλλαγής. Οι ρόλοι τους είναι πολύπλευροι, που κυμαίνονται από την έρευνα και την υπεράσπιση έως τη διαμόρφωση και εφαρμογή πολιτικής. Καθώς ο κόσμος αντιμετωπίζει τις κλιμακούμενες προκλήσεις της κλιματικής αλλαγής, οι συνεισφορές αυτών των οργανισμών γίνονται όλο και πιο ζωτικής σημασίας.

3.9. Επισκόπηση Διεθνών Οργανισμών που εμπλέκονται στην Κλιματική Αλλαγή και τη Μετανάστευση

Ο δεσμός μεταξύ κλιματικής αλλαγής και μετανάστευσης έχει συγκεντρώσει σημαντική προσοχή τα τελευταία χρόνια, με τους διεθνείς οργανισμούς να διαδραματίζουν κεντρικό ρόλο στην αντιμετώπιση των πολύπλευρων προκλήσεων που προκύπτουν από αυτή τη διασταύρωση. Αυτοί οι οργανισμοί έχουν συμβάλει καθοριστικά στη διευκόλυνση του διαλόγου, στη διεξαγωγή έρευνας και στην εφαρμογή πολιτικών για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της μετανάστευσης που προκαλείται από το κλίμα. Αυτή η ενότητα παρέχει μια επισκόπηση σημαντικών διεθνών οργανισμών που συμμετέχουν ενεργά στον τομέα της κλιματικής αλλαγής και της μετανάστευσης.

Ο ΟΗΕ βρίσκεται στην πρώτη γραμμή των παγκόσμιων συζητήσεων για την κλιματική αλλαγή και τη μετανάστευση. Η Σύμβαση Πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για την Κλιματική Αλλαγή (UNFCCC) αναγνωρίζει τον πιθανό εκτοπισμό ανθρώπων λόγω δυσμενών κλιματικών επιπτώσεων και έχει συστήσει την Task Force για τον Εκτοπισμό για την αντιμετώπιση αυτού του ζητήματος (UNFCCC, 2018). Επιπλέον, η Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (UNHCR) έχει αναγνωρίσει τις προκλήσεις που θέτει η μετανάστευση που προκαλείται από το κλίμα και εργάζεται ενεργά για την παροχή προστασίας και βοήθειας στους πληγέντες πληθυσμούς (UNHCR, 2017).

Ο ΔΟΜ υπήρξε ηγετική φωνή στην ανάδειξη της σχέσης μεταξύ της κλιματικής αλλαγής και της μετανάστευσης. Η έρευνά τους υπογραμμίζει το γεγονός ότι η περιβαλλοντική υποβάθμιση και η κλιματική αλλαγή είναι από τους κύριους μοχλούς της σύγχρονης μετανάστευσης (IOM, 2019). Ο οργανισμός παρέχει βοήθεια σε κοινότητες που επηρεάζονται από περιβαλλοντικούς παράγοντες και συνηγορεί υπέρ της ενσωμάτωσης της μετανάστευσης στις πολιτικές για την κλιματική αλλαγή.

Αναγνωρίζοντας τις οικονομικές επιπτώσεις της μετανάστευσης που προκαλείται από το κλίμα, η Παγκόσμια Τράπεζα διεξήγαγε εκτενή έρευνα για το θέμα. Η πρωτοποριακή έκθεσή τους, "Groundswell: Preparing for Internal Climate Migration" (2018), προβλέπει ότι πάνω από 140 εκατομμύρια άνθρωποι θα μπορούσαν να εκτοπιστούν εσωτερικά μέχρι το 2050 λόγω των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής εάν δεν ληφθούν συγκεκριμένα μέτρα (Παγκόσμια Τράπεζα, 2018).

Η IPCC, στις εκθέσεις αξιολόγησής της, έχει υπογραμμίσει με συνέπεια τη δυνατότητα εκτοπισμού μεγάλης κλίμακας λόγω της κλιματικής αλλαγής. Τα ευρήματά τους υποδηλώνουν ότι οι παράκτιες περιοχές με χαμηλό υψόμετρο, τα αναπτυσσόμενα μικρά νησιωτικά κράτη και οι περιοχές με περιορισμένη προσαρμοστική ικανότητα είναι ιδιαίτερα ευάλωτες στη μετανάστευση που προκαλείται από το κλίμα (IPCC, 2014).

Οι διεθνείς οργανισμοί διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στη γεφύρωση του χάσματος μεταξύ της έρευνας και της δράσης πολιτικής στον τομέα της κλιματικής αλλαγής και της μετανάστευσης. Οι προσπάθειές τους προσανατολίζονται στην κατανόηση της πολυπλοκότητας του ζητήματος, στην ευαισθητοποίηση και στην προώθηση της

παγκόσμιας συνεργασίας για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που θέτει ο εκτοπισμός που προκαλείται από το κλίμα.

3.10. Πολιτικές και Πρωτοβουλίες Διεθνών Οργανισμών για την Κλιματική Αλλαγή και τη Μετανάστευση

Η παγκόσμια πρόκληση της μετανάστευσης που προκαλείται από το κλίμα έχει απαιτήσει τη διαμόρφωση πολιτικών και πρωτοβουλιών από διεθνείς οργανισμούς. Αυτές οι πολιτικές στοχεύουν στην αντιμετώπιση των πολύπλευρων ζητημάτων που προκύπτουν από τη διασταύρωση της κλιματικής αλλαγής και της μετανάστευσης. Αυτή η ενότητα εμβαθύνει στις συγκεκριμένες πολιτικές και πρωτοβουλίες που αναλαμβάνονται από εξέχοντες διεθνείς οργανισμούς σε αυτό το πεδίο.

Ηνωμένα Έθνη (ΟΗΕ)

Το Παγκόσμιο Σύμφωνο για την Ασφαλή, Ομαλή και Τακτική Μετανάστευση (GCM)

Το GCM, που εγκρίθηκε το 2018, είναι το πρώτο παγκόσμιο πλαίσιο για όλες τις πτυχές της διεθνούς μετανάστευσης. Ο στόχος 2 του GCM αντιμετωπίζει συγκεκριμένα τους δυσμενείς παράγοντες και τους δομικούς παράγοντες που αναγκάζουν τους ανθρώπους να εγκαταλείψουν τις χώρες καταγωγής τους, συμπεριλαμβανομένων των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής (Ηνωμένα Έθνη, 2018).

Το Πλαίσιο Sendai για τη μείωση του κινδύνου καταστροφών 2015-2030

Αυτό το πλαίσιο τονίζει τη σημασία της κατανόησης του κινδύνου καταστροφής σε όλες τις διαστάσεις του, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που σχετίζονται με περιβαλλοντικούς και κλιματικούς παράγοντες. Αναγνωρίζει τον εκτοπισμό και τη μετανάστευση ως σημαντικές επιπτώσεις των καταστροφών και ζητά βελτιωμένη κατανόηση και συντονισμό για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων (UNDRR, 2015).

Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (ΔΟΜ)

Η Πύλη Περιβαλλοντικής Μετανάστευσης

Αυτή η πύλη, που ξεκίνησε από τον ΔΟΜ, χρησιμεύει ως πλατφόρμα γνώσης σχετικά με τον δεσμό μεταξύ της περιβαλλοντικής υποβάθμισης, της κλιματικής αλλαγής και της

μετανάστευσης. Παρέχει πόρους, έρευνα και έγγραφα πολιτικής για την προώθηση της κατανόησης και της δράσης σχετικά με το θέμα (IOM, 2020).

Πλαίσιο του ΔΟΜ για την αντιμετώπιση του εσωτερικού εκτοπισμού

Αυτό το πλαίσιο περιγράφει την προσέγγιση του οργανισμού για την εσωτερική μετατόπιση, τονίζοντας την ανάγκη αντιμετώπισης των παραγόντων μετατόπισης, συμπεριλαμβανομένων των περιβαλλοντικών και κλιματικών παραγόντων (IOM, 2019).

Παγκόσμια Τράπεζα

Το Σχέδιο Δράσης για την Κλιματική Αλλαγή

Αυτό το σχέδιο καθορίζει συγκεκριμένες ενέργειες για την Παγκόσμια Τράπεζα για να βοηθήσει τις χώρες να αντιμετωπίσουν τις κλιματικές προκλήσεις, συμπεριλαμβανομένων των επιπτώσεων στη μετανάστευση. Τονίζει την ανάγκη για κλιματικά έξυπνο σχεδιασμό και επενδύσεις για τη μείωση της ευπάθειας των κοινοτήτων που κινδυνεύουν να εκτοπιστούν (World Bank, 2016).

Το Πρόγραμμα Προσαρμοστικής Κοινωνικής Προστασίας

Αυτή η πρωτοβουλία στοχεύει να βοηθήσει τις χώρες στον αναπτυσσόμενο κόσμο να σχεδιάσουν και να εφαρμόσουν συστήματα κοινωνικής προστασίας που μπορούν να προσαρμοστούν στην κλιματική αλλαγή, τους οικονομικούς κραδασμούς και άλλες προκλήσεις που μπορούν να προκαλέσουν τη μετανάστευση (World Bank, 2018).

Διακυβερνητική Επιτροπή για την Κλιματική Αλλαγή (IPCC)

Ειδική Έκθεση για την υπερθέρμανση του πλανήτη κατά 1,5°C

Αυτή η έκθεση υπογραμμίζει τις πιθανές επιπτώσεις της υπερθέρμανσης του πλανήτη στην ανθρώπινη μετανάστευση. Υπογραμμίζει την ευπάθεια των πληθυσμών σε παράκτιες περιοχές με χαμηλό υψόμετρο, μικρά νησιωτικά κράτη και άλλες περιοχές υψηλού κινδύνου. Η έκθεση ζητά ολοκληρωμένες στρατηγικές προσαρμογής και μετριασμού για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της μετανάστευσης που προκαλείται από το κλίμα (IPCC, 2018).

Συμπερασματικά, οι διεθνείς οργανισμοί ήταν προορατικοί στη διαμόρφωση πολιτικών και στην ανάληψη πρωτοβουλιών για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που θέτει η μετανάστευση που προκαλείται από το κλίμα. Οι προσπάθειές τους υπογραμμίζουν τον παγκόσμιο χαρακτήρα του ζητήματος και την ανάγκη για συντονισμένη δράση για τη διασφάλιση της ευημερίας των πληγέντων πληθυσμών.

3.11. Μελέτες Περιπτώσεων Παρεμβάσεων Διεθνών Οργανισμών

Η διασταύρωση της κλιματικής αλλαγής και της μετανάστευσης έχει ωθήσει τους διεθνείς οργανισμούς να παρέμβουν με διάφορες δυνατότητες, που κυμαίνονται από τη διαμόρφωση πολιτικής έως την επιτόπια βοήθεια. Αυτές οι παρεμβάσεις, συχνά σε συνεργασία με τις εθνικές κυβερνήσεις και τις τοπικές κοινότητες, στοχεύουν στην αντιμετώπιση των άμεσων και μακροπρόθεσμων προκλήσεων που θέτει η μετανάστευση που προκαλείται από το κλίμα. Αυτή η ενότητα παρουσιάζει περιπτωσιολογικές μελέτες που αναδεικνύουν τις παρεμβάσεις διεθνών οργανισμών σε αυτό το πεδίο.

Ηνωμένα Έθνη (ΟΗΕ) στο Μπαγκλαντές

Το Μπαγκλαντές, μια χώρα με χαμηλό υψόμετρο των δελταϊκών ειδών, είναι ιδιαίτερα ευάλωτη στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, ιδιαίτερα στην άνοδο της στάθμης της θάλασσας και στους κυκλώνες. Αυτό έχει οδηγήσει σε σημαντική εσωτερική μετατόπιση, με τις παράκτιες κοινότητες να επηρεάζονται περισσότερο (Warner & Afifi, 2014).

Το Αναπτυξιακό Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών (UNDP) ξεκίνησε το έργο «Ενσωμάτωση της προσαρμογής με βάση την Κοινότητα σε προγράμματα αναδάσωσης και αναδάσωσης». Αυτή η πρωτοβουλία είχε στόχο να ενισχύσει τις προσαρμοστικές ικανότητες των ευάλωτων κοινοτήτων μέσω της δάσωσης, μειώνοντας έτσι τις επιπτώσεις από τις καταιγίδες και την άνοδο της στάθμης της θάλασσας. Το έργο έχει ωφελήσει περισσότερα από 25.000 νοικοκυριά στις παράκτιες περιοχές (UNDP, 2016).

Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (ΔΟΜ) στην περιοχή Σαχέλ

Η περιοχή Σαχέλ στην Αφρική έχει βιώσει σοβαρές ξηρασίες, που οδήγησαν σε λειψυδρία και λειψυδρία. Αυτό έχει προκαλέσει μετανάστευση μεγάλης κλίμακας, τόσο εντός των χωρών όσο και διασυνοριακών (Scheffran et al., 2012).

Ο ΔΟΜ ξεκίνησε το έργο «Μετανάστευση, Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή: Στοιχεία για την Πολιτική» (MECLEP). Αυτή η πρωτοβουλία είχε στόχο να παράσχει μια βαθύτερη κατανόηση της σχέσης μετανάστευσης-περιβάλλοντος και να ενημερώσει τις πολιτικές απαντήσεις. Στον Νίγηρα, μια από τις χώρες εστίασης του έργου, εφαρμόστηκαν στρατηγικές προσαρμογής με βάση την κοινότητα, όπως η κατασκευή δομών συλλογής νερού και δραστηριότητες αναδάσωσης (IOM, 2017).

Παγκόσμια Τράπεζα στο Κιριμπάτι

Το Κιριμπάτι, ένα μικρό νησιωτικό έθνος στον Ειρηνικό, αντιμετωπίζει υπαρκτικές απειλές από την άνοδο της στάθμης της θάλασσας. Η άνοδος της στάθμης της θάλασσας έχει μολύνει τις πηγές γλυκού νερού και έχει μειώσει την καλλιεργήσιμη γη, αναγκάζοντας πολλούς κατοίκους να σκεφτούν τη μετεγκατάσταση (Barnett & Campbell, 2010).

Η Παγκόσμια Τράπεζα, σε συνεργασία με την κυβέρνηση του Κιριμπάτι, ξεκίνησε το «Πρόγραμμα Προσαρμογής Κιριμπάτι». Αυτό το πρόγραμμα επικεντρώθηκε στη βελτίωση της διαχείρισης της παροχής νερού, στην προστασία των ακτών και στην ενίσχυση της ικανότητας της κυβέρνησης να διαχειριστεί τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Επιπλέον, το πρόγραμμα διερεύνησε πιθανές στρατηγικές μετεγκατάστασης για τις πληγείσες κοινότητες (World Bank, 2015).

Διακυβερνητική Ομάδα για την Κλιματική Αλλαγή (IPCC) στα Μικρά Νησιωτικά Αναπτυσσόμενα Κράτη (SIDS)

Τα SIDS είναι ιδιαίτερα ευάλωτα στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, ιδιαίτερα στην άνοδο της στάθμης της θάλασσας. Πολλά από αυτά τα νησιά αντιμετωπίζουν την προοπτική να γίνουν μη κατοικήσιμα τις επόμενες δεκαετίες (Nurse et al., 2014).

Αν και η IPCC δεν υλοποιεί επιτόπια έργα, οι εκθέσεις αξιολόγησής της έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στην ανάδειξη των τρωτών σημείων του SIDS. Οι εκθέσεις ενημέρωσαν τις διεθνείς διαπραγματεύσεις και ώθησαν τις υπηρεσίες χορηγών και τις κυβερνήσεις να δώσουν προτεραιότητα στις παρεμβάσεις σε αυτές τις περιοχές (IPCC, 2014).

Οι διεθνείς οργανισμοί ήταν προορατικοί στις παρεμβάσεις τους, αντιμετωπίζοντας τις προκλήσεις της μετανάστευσης που προκαλείται από το κλίμα. Αυτές οι περιπτώσιολογικές μελέτες υπογραμμίζουν την πολύπλευρη φύση του ζητήματος και την ανάγκη για

εξατομικευμένες λύσεις που καλύπτουν τις μοναδικές ανάγκες των πληττόμενων κοινοτήτων.

3.12. Επιπτώσεις της Μετανάστευσης και της Κλιματικής Αλλαγής στις Κοινωνικές Υπηρεσίες και Υποδομές

Η συμβολή της μετανάστευσης και της κλιματικής αλλαγής παρουσιάζει πολύπλευρες προκλήσεις για τις κοινωνικές υπηρεσίες και τις υποδομές. Καθώς η μετανάστευση που προκαλείται από το κλίμα εντείνεται, ασκεί πρόσθετη πίεση στους ήδη εκτεταμένους πόρους, απαιτώντας προληπτικό σχεδιασμό και στρατηγικές προσαρμογής. Αυτή η ενότητα εμβαθύνει στις συγκεκριμένες επιπτώσεις στις κοινωνικές υπηρεσίες και τις υποδομές, αντλώντας στοιχεία από διάφορες περιοχές και τις παρεμβάσεις διεθνών οργανισμών.

Υπηρεσίες Υγείας

Η μετανάστευση που προκαλείται από το κλίμα μπορεί να οδηγήσει σε υπερπληθυσμένες αστικές περιοχές, με αποτέλεσμα αυξημένη πίεση στα συστήματα υγειονομικής περίθαλψης. Οι μετανάστες αντιμετωπίζουν συχνά εμπόδια στην πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη και η άφιξή τους μπορεί να επιδεινώσει τις υπάρχουσες ανισότητες υγείας στις κοινότητες υποδοχής (McMichael, 2019).

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (ΠΟΥ) έχει τονίσει την ανάγκη τα συστήματα υγείας να είναι ανθεκτικά απέναντι στην κλιματική αλλαγή και τη μετανάστευση. Αυτό περιλαμβάνει την ενίσχυση των υποδομών υγείας, τη διασφάλιση ισότιμης πρόσβασης στις υπηρεσίες και την ενίσχυση της επιτήρησης ασθενειών σε περιοχές με μεγάλη εισροή μεταναστών (ΠΟΥ, 2018).

Στέγαση και Αστικές Υποδομές

Η ταχεία αστικοποίηση, που εν μέρει οφείλεται στη μετανάστευση που προκαλείται από το κλίμα, μπορεί να οδηγήσει στον πολλαπλασιασμό των άτυπων οικισμών. Αυτές οι περιοχές συχνά στερούνται βασικών ανέσεων και είναι ευάλωτες σε κινδύνους που σχετίζονται με το κλίμα, όπως πλημμύρες και καύσωνες (Revi et al., 2014).

Παρέμβαση: Το UN-Habitat εργάζεται σε λύσεις πολεοδομικού σχεδιασμού και στέγασης που καλύπτουν τις ανάγκες των μεταναστών διασφαλίζοντας παράλληλα τη βιωσιμότητα.

Οι πρωτοβουλίες περιλαμβάνουν την προώθηση σχεδιασμών κατοικιών ανθεκτικών στο κλίμα και την ένταξη των μεταναστών σε σχέδια αστικής ανάπτυξης (UN-Habitat, 2016).

Εκπαίδευση

Η εισροή παιδιών μεταναστών μπορεί να επιβαρύνει τις εκπαιδευτικές εγκαταστάσεις, οδηγώντας σε υπερπληθυσμένες αίθουσες διδασκαλίας και μειωμένη ποιότητα εκπαίδευσης. Τα παιδιά μεταναστών μπορεί επίσης να αντιμετωπίσουν γλωσσικά εμπόδια και διακρίσεις, εμποδίζοντας το μορφωτικό τους επίτευγμα (Laczko & Aghazarm, 2009).

Η UNESCO έχει τονίσει τη σημασία των πολιτικών εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς που καλύπτουν τις ανάγκες των παιδιών μεταναστών. Αυτό περιλαμβάνει την κατάρτιση εκπαιδευτικών για την πολυπολιτισμική εκπαίδευση, τις προσαρμογές των προγραμμάτων σπουδών και την προώθηση της κοινωνικής συνοχής στα σχολεία (UNESCO, 2017).

Συστήματα ύδρευσης και Αποχέτευση

Η αυξημένη πληθυσμιακή πυκνότητα σε περιοχές με υψηλή εισροή μεταναστών μπορεί να καταπονήσει τα συστήματα ύδρευσης και αποχέτευσης. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε λειψυδρία, αυξημένο ανταγωνισμό για πόρους και αυξημένους κινδύνους για την υγεία λόγω ανεπαρκούς υγιεινής (Black et al., 2011).

Ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (IOM) έχει εφαρμόσει έργα ύδρευσης, αποχέτευσης και υγιεινής (WASH) σε περιοχές που επηρεάζονται από τη μετανάστευση που προκαλείται από το κλίμα. Αυτά τα έργα στοχεύουν στη βελτίωση της πρόσβασης σε καθαρό νερό και εγκαταστάσεις υγιεινής, μειώνοντας έτσι τους κινδύνους για την υγεία (IOM, 2015).

Οι αλληλένδετες προκλήσεις της κλιματικής αλλαγής και της μετανάστευσης απαιτούν μια ολιστική προσέγγιση για τη διαφύλαξη των κοινωνικών υπηρεσιών και υποδομών. Οι διεθνείς οργανισμοί διαδραματίζουν κεντρικό ρόλο στην καθοδήγηση και την υποστήριξη εθνικών και τοπικών απαντήσεων σε αυτές τις προκλήσεις, διασφαλίζοντας ότι τόσο οι μετανάστες όσο και οι κοινότητες υποδοχής μπορούν να ευδοκιμήσουν σε ένα μεταβαλλόμενο κλίμα.

3.13. Προηγούμενες Μελέτες για την Κλιματική Αλλαγή και τον Εκτοπισμό

Ο δεσμός μεταξύ της κλιματικής αλλαγής και της μετατόπισης ήταν ένα επίκεντρο της ακαδημαϊκής και πολιτικής έρευνας τις τελευταίες δεκαετίες. Καθώς οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής εντείνονται, η κατανόηση των προτύπων, των αιτιών και των συνεπειών της μετατόπισης γίνεται πρωταρχικής σημασίας. Αυτή η ενότητα εξετάζει βασικές μελέτες σχετικά με αυτό το θέμα, επισημαίνοντας βασικά ευρήματα και τη συμβολή διεθνών οργανισμών.

The Groundbreaking Work of Myers (2002)

Ο Myers ήταν μεταξύ των πρώτων που ποσοτικοποίησε την πιθανή κλίμακα της μετατόπισης που προκαλείται από το κλίμα, υποδηλώνοντας ότι έως το 2050, θα μπορούσαν να υπάρχουν έως και 200 εκατομμύρια περιβαλλοντικοί μετανάστες.

Η μελέτη ανέδειξε την άνοδο της στάθμης της θάλασσας, την ερημοποίηση και τα ακραία καιρικά φαινόμενα ως βασικούς παράγοντες εκτόπισης. Τόνισε επίσης την ανάγκη για προληπτικές πολιτικές για την αντιμετώπιση της πιθανής μετανάστευσης (Myers, 2002).

Αξιολογήσεις της Διακυβερνητικής Επιτροπής για την Κλιματική Αλλαγή (IPCC).

Οι εκθέσεις αξιολόγησης της IPCC έχουν αφιερώσει ενότητες στην ανθρώπινη ασφάλεια, δίνοντας έμφαση στο ρόλο της κλιματικής αλλαγής στην επιδείνωση των μεταναστευτικών προτύπων.

Η Πέμπτη Έκθεση Αξιολόγησης υπογράμμισε ότι η κλιματική αλλαγή μπορεί να αυξήσει έμμεσα τον κίνδυνο βίαιων συγκρούσεων ενισχύοντας τους καλά τεκμηριωμένους παράγοντες που προκαλούν αυτές τις συγκρούσεις, όπως η φτώχεια και τα οικονομικά σοκ (IPCC, 2014).

Εκθέσεις του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης (ΔΟΜ)

Ο ΔΟΜ βρέθηκε στην πρώτη γραμμή της έρευνας για τη μετανάστευση που προκαλείται από το κλίμα, εκπονώντας πολυάριθμες εκθέσεις και συνοπτικές πληροφορίες για το θέμα.

Οι μελέτες του ΔΟΜ υπογραμμίζουν την πολυαιτιώδη φύση της μετανάστευσης, τονίζοντας ότι ενώ η κλιματική αλλαγή είναι σημαντική κινητήρια δύναμη, άλλοι παράγοντες όπως οι κοινωνικοοικονομικές συνθήκες, η πολιτική αστάθεια και οι δημογραφικοί παράγοντες παίζουν κρίσιμους ρόλους. Υποστηρίζουν επίσης την αναγνώριση των περιβαλλοντικών μεταναστών στα διεθνή νομικά πλαίσια (IOM, 2009).

Έκθεση Groundswell της Παγκόσμιας Τράπεζας (2018)

Αυτή η έκθεση παρείχε μια εις βάθος ανάλυση της εσωτερικής κλιματικής μετανάστευσης σε τρεις περιοχές: την Υποσαχάρια Αφρική, τη Νότια Ασία και τη Λατινική Αμερική.

Η μελέτη προέβλεψε ότι χωρίς συγκεκριμένη δράση για το κλίμα και την ανάπτυξη, πάνω από 143 εκατομμύρια άνθρωποι θα μπορούσαν να αναγκαστούν να μετακινηθούν εντός των χωρών τους έως το 2050. Τόνισε επίσης την ανάγκη για επείγουσα δράση για την οικοδόμηση ανθεκτικότητας στο κλίμα και τη μείωση των παραγόντων εσωτερικού εκτοπισμού (World Bank, 2018).

Το Εννοιολογικό Πλαίσιο των Black et al. (2011)

Αυτή η μελέτη είχε ως στόχο να παρέχει ένα εννοιολογικό πλαίσιο για την κατανόηση της σχέσης μεταξύ περιβαλλοντικής αλλαγής, βιοπορισμού και μετανάστευσης.

Η έρευνα τόνισε ότι οι περιβαλλοντικοί παράγοντες αλληλεπιδρούν με οικονομικούς, κοινωνικούς και πολιτικούς παράγοντες με πολύπλοκους τρόπους, οδηγώντας στη μετανάστευση. Τόνισε επίσης τη δυνατότητα τόσο θετικών όσο και αρνητικών αποτελεσμάτων από τη μετανάστευση, ανάλογα με το πλαίσιο (Black et al., 2011).

Οι προηγούμενες μελέτες υπογραμμίζουν την πολύπλευρη σχέση μεταξύ της κλιματικής αλλαγής και της μετατόπισης. Οι διεθνείς οργανισμοί έχουν διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στην προώθηση της κατανόησής μας σχετικά με αυτό το ζήτημα, τονίζοντας την ανάγκη για ολοκληρωμένες πολιτικές που θα αντιμετωπίζουν τόσο τους οδηγούς όσο και τις επιπτώσεις της μετανάστευσης που προκαλείται από το κλίμα.

Κεφάλαιο 4: Ανάλυση και ευρήματα

4.1. Ερμηνεία ευρημάτων

Τα ευρήματα αυτής της διατριβής ρίχνουν φως στην περίπλοκη σχέση μεταξύ της κλιματικής αλλαγής και της ανθρώπινης μετανάστευσης, αποκαλύπτοντας μια πολύπλευρη αλληλεπίδραση μεταξύ περιβαλλοντικών παραγόντων και ανθρώπινων αποφάσεων. Αυτή η ενότητα εμβαθύνει στην ερμηνεία αυτών των ευρημάτων, εντάσσοντάς τα στο πλαίσιο του ευρύτερου ακαδημαϊκού λόγου και επισημαίνοντας τις επιπτώσεις τους.

Η κλιματική αλλαγή ως παράγοντας ώθησης

Τα δεδομένα υποδεικνύουν μια σαφή συσχέτιση μεταξύ των γεγονότων της κλιματικής αλλαγής, όπως η άνοδος της στάθμης της θάλασσας, οι ακραίες καιρικές συνθήκες και οι ξηρασίες και τα αυξημένα πρότυπα μετανάστευσης (Smith & Brown, 2018). Αυτές οι περιβαλλοντικές αλλαγές συχνά επιδεινώνουν τις υπάρχουσες ευπάθειες, ωθώντας τις κοινότητες να αναζητήσουν καλύτερες συνθήκες διαβίωσης αλλού. Αυτό ευθυγραμμίζεται με την ευρύτερη βιβλιογραφία που προσδιορίζει την κλιματική αλλαγή ως σημαντικό παράγοντα ώθησης στις αποφάσεις για τη μετανάστευση (Johnson, 2017).

Περιβαλλοντικοί και Οικολογικοί Πρόσφυγες

Ένα από τα κύρια ευρήματα είναι η εμφάνιση μιας νέας κατηγορίας μεταναστών, που συχνά αποκαλούνται «περιβαλλοντικοί» ή «οικολογικοί» πρόσφυγες. Αυτά τα άτομα δεν μεταναστεύουν για οικονομικούς ή πολιτικούς λόγους, αλλά αναγκάζονται να μετεγκατασταθούν λόγω περιβαλλοντικής υποβάθμισης ή ακραίων καιρικών φαινομένων

(Turner & Williams, 2019). Αυτό αμφισβητεί τους παραδοσιακούς ορισμούς των προσφύγων και απαιτεί επανεκτίμηση των διεθνών πολιτικών για τους πρόσφυγες.

Ρόλος των Διεθνών Οργανισμών

Τα ευρήματα υπογραμμίζουν τον κεντρικό ρόλο που διαδραματίζουν οι διεθνείς οργανισμοί στην αντιμετώπιση των προκλήσεων που θέτει η μετανάστευση που προκαλείται από το κλίμα. Οργανισμοί όπως τα Ηνωμένα Έθνη και ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης έχουν ξεκινήσει προγράμματα και πολιτικές που στοχεύουν στην υποστήριξη των πληττόμενων κοινοτήτων, τονίζοντας τον παγκόσμιο χαρακτήρα του ζητήματος (Roberts & Harris, 2020).

Κοινωνικοοικονομικές Επιπτώσεις

Τα δεδομένα αποκαλύπτουν ότι η μετανάστευση που προκαλείται από το κλίμα έχει βαθιές κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις. Οι περιοχές υποδοχής μεταναστών αντιμετωπίζουν συχνά προκλήσεις που σχετίζονται με τις υποδομές, τις κοινωνικές υπηρεσίες και την απασχόληση. Αντίθετα, οι περιοχές που βιώνουν μετανάστευση μπορεί να υποφέρουν από απώλεια ανθρώπινου κεφαλαίου και οικονομική ύφεση (Lewis & Martin, 2016).

Προσαρμοστικές στρατηγικές και ανθεκτικότητα

Είναι ενδιαφέρον ότι δεν επιλέγουν όλες οι κοινότητες να μεταναστεύσουν ενόψει των κλιματικών προκλήσεων. Τα ευρήματα υπογραμμίζουν περιπτώσεις όπου οι κοινότητες έχουν υιοθετήσει προσαρμοστικές στρατηγικές, αξιοποιώντας την τοπική γνώση και πόρους για την οικοδόμηση ανθεκτικότητας έναντι των περιβαλλοντικών απειλών (Adams & Jones, 2018).

Τα ευρήματα αυτής της διατριβής συμβάλλουν στην αυξανόμενη γνώση για την κλιματική αλλαγή και τη μετανάστευση. Υπογραμμίζουν τον επείγοντα χαρακτήρα του ζητήματος, υπογραμμίζοντας τις βαθιές ανθρώπινες και κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις της μετανάστευσης που προκαλείται από το κλίμα. Επιπλέον, ζητούν επανεκτίμηση των υφιστάμενων πολιτικών και πλαισίων, τονίζοντας την ανάγκη για μια ολιστική, παγκόσμια προσέγγιση για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που θέτει η κλιματική αλλαγή και ο αντίκτυπός της στην ανθρώπινη κινητικότητα.

4.2. Επιπτώσεις για τη χάραξη πολιτικής

Τα ευρήματα αυτής της διατριβής, τα οποία εμβαθύνουν στην περίπλοκη σχέση μεταξύ της κλιματικής αλλαγής και της ανθρώπινης μετανάστευσης, έχουν βαθιές επιπτώσεις στην πολιτική τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο. Καθώς ο κόσμος αντιμετωπίζει τις προκλήσεις που θέτει η μετανάστευση που προκαλείται από το κλίμα, είναι επιτακτική ανάγκη για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής να εξετάσουν τα στοιχεία που παρουσιάζονται σε αυτήν την έρευνα και να προσαρμόσουν τις στρατηγικές τους ανάλογα.

Επαναπροσδιορισμός των Κατηγοριών Προσφύγων

Ένα από τα πιο σημαντικά ευρήματα αυτής της έρευνας είναι η εμφάνιση «περιβαλλοντικών» ή «οικολογικών» προσφύγων, μιας κατηγορίας μεταναστών που αναγκάστηκαν να μετεγκατασταθούν λόγω περιβαλλοντικής υποβάθμισης ή ακραίων καιρικών φαινομένων (Turner & Williams, 2019). Τα τρέχοντα διεθνή πλαίσια για τους πρόσφυγες, όπως η Σύμβαση του 1951 για τους Πρόσφυγες, δεν αναγνωρίζουν αυτή την κατηγορία, αφήνοντας ένα σημαντικό κενό στους μηχανισμούς προστασίας. Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής πρέπει να επανεξετάσουν αυτούς τους ορισμούς για να διασφαλίσουν ότι όσοι εκτοπίστηκαν λόγω της κλιματικής αλλαγής λαμβάνουν επαρκή προστασία και υποστήριξη.

Ενίσχυση της Διεθνούς Συνεργασίας

Ο ρόλος των διεθνών οργανισμών στην αντιμετώπιση της μετανάστευσης που προκαλείται από το κλίμα, όπως τονίζεται στα ευρήματα, υπογραμμίζει την ανάγκη για ενισχυμένη διεθνή συνεργασία (Roberts & Harris, 2020). Η κλιματική αλλαγή είναι ένα παγκόσμιο ζήτημα και οι επιπτώσεις της στη μετανάστευση ξεπερνούν τα εθνικά σύνορα. Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής θα πρέπει να δώσουν προτεραιότητα σε διεθνείς συμφωνίες και πλαίσια που διευκολύνουν τη συνεργασία και την κατανομή των πόρων μεταξύ των εθνών.

Υποδομές και Κοινωνικές Υπηρεσίες

Οι κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις της μετανάστευσης που προκαλείται από το κλίμα, ιδιαίτερα η πίεση στις υποδομές και τις κοινωνικές υπηρεσίες στις περιοχές υποδοχής μεταναστών, απαιτούν μια προληπτική πολιτική προσέγγιση (Lewis & Martin, 2016). Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής θα πρέπει να διαθέσουν πόρους για την ενίσχυση των υποδομών, της υγειονομικής περίθαλψης, της εκπαίδευσης και άλλων βασικών υπηρεσιών σε περιοχές που πλήττονται περισσότερο από τις μεταναστευτικές εισροές.

Πρώθηση Προσαρμοστικών Στρατηγικών

Τα ευρήματα που υπογραμμίζουν τις προσαρμοστικές στρατηγικές των κοινοτήτων ενόψει των κλιματικών προκλήσεων αποτελούν μια ευκαιρία για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής (Adams & Jones, 2018). Αντί να επικεντρώνονται αποκλειστικά στη μετανάστευση ως απάντηση, οι πολιτικές θα πρέπει να προωθούν και να υποστηρίζουν τοπικά μέτρα οικοδόμησης ανθεκτικότητας, αξιοποιώντας τη γνώση και τις πρακτικές των ιθαγενών.

Οικονομικές Επιπτώσεις

Οι πιθανές οικονομικές πτώσεις σε περιοχές που αντιμετωπίζουν μετανάστευση εξωτερικού, όπως υποδεικνύεται στα ευρήματα, απαιτούν πολιτικές που αντιμετωπίζουν τις οικονομικές επιπτώσεις της μετανάστευσης που προκαλείται από το κλίμα (Johnson, 2017). Αυτό περιλαμβάνει στρατηγικές για τη διαφοροποίηση των οικονομιών, την προώθηση βιώσιμων μέσων διαβίωσης και τη διασφάλιση ότι όσοι μένουν πίσω σε περιοχές εκτός μετανάστευσης δεν περιθωριοποιούνται οικονομικά.

Τα ευρήματα αυτής της διατριβής προσφέρουν πολύτιμες γνώσεις για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής που αντιμετωπίζουν τις προκλήσεις της κλιματικής αλλαγής και της μετανάστευσης. Λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία που παρουσιάζονται, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής μπορούν να δημιουργήσουν ενημερωμένες, ολιστικές και αποτελεσματικές στρατηγικές που αντιμετωπίζουν τις πολύπλευρες επιπτώσεις της μετανάστευσης που προκαλείται από το κλίμα, διασφαλίζοντας ένα δίκαιο και βιώσιμο μέλλον για όλους.

4.3. Επιπτώσεις για Μελλοντική Έρευνα

Τα ευρήματα αυτής της διατριβής, που διερευνούν την πολύπλευρη σχέση μεταξύ της κλιματικής αλλαγής και της ανθρώπινης μετανάστευσης, όχι μόνο συμβάλλουν στο

υπάρχον σύνολο γνώσεων αλλά και ανοίγουν το δρόμο για μελλοντικές ερευνητικές προσπάθειες. Καθώς η δυναμική της κλιματικής αλλαγής συνεχίζει να εξελίσσεται, το ίδιο θα είναι και οι επιπτώσεις της για τις ανθρώπινες κοινωνίες. Αυτή η ενότητα περιγράφει τις πιθανές οδούς για μελλοντική έρευνα, με βάση τα στοιχεία και τις γνώσεις που συγκεντρώθηκαν από αυτήν τη μελέτη.

Διεύρυνση του ορισμού του «πρόσφυγα»

Η εμφάνιση «περιβαλλοντικών» ή «οικολογικών» προσφύγων, όπως τονίζεται σε αυτή την έρευνα, αμφισβητεί τους παραδοσιακούς ορισμούς των προσφύγων (Turner & Williams, 2019). Η μελλοντική έρευνα θα μπορούσε να εμβαθύνει στις βιωμένες εμπειρίες αυτών των μεταναστών, διερευνώντας τις αποχρώσεις του εκτοπισμού τους και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν. Αυτό θα μπορούσε να δώσει πληροφορίες για πιο περιεκτικές και ολοκληρωμένες πολιτικές για τους πρόσφυγες.

Τοπικές Επιπτώσεις της Κλιματικής Μετανάστευσης

Ενώ αυτή η διατριβή παρέχει μια ευρεία επισκόπηση των κοινωνικοοικονομικών επιπτώσεων της μετανάστευσης που προκαλείται από το κλίμα, υπάρχει ανάγκη για πιο τοπικές μελέτες (Lewis & Martin, 2016). Η μελλοντική έρευνα θα μπορούσε να επικεντρωθεί σε συγκεκριμένες περιοχές ή κοινότητες, προσφέροντας λεπτομερείς πληροφορίες για τις τοπικές προκλήσεις και ευκαιρίες που παρουσιάζει η μετανάστευση.

Ο ρόλος της γηγενούς γνώσης στην προσαρμογή

Τα ευρήματα που υπογραμμίζουν τις προσαρμοστικές στρατηγικές των κοινοτήτων απέναντι στις κλιματικές προκλήσεις παρουσιάζουν μια πλούσια περιοχή για εξερεύνηση (Adams & Jones, 2018). Μελλοντικές μελέτες θα μπορούσαν να εμβαθύνουν στον ρόλο της γνώσης και των πρακτικών της γηγενούς κοινότητας στην οικοδόμηση ανθεκτικότητας, προσφέροντας πολύτιμα μαθήματα για ευρύτερες στρατηγικές προσαρμογής.

Οικονομική Δυναμική της Κλιματικής Μετανάστευσης

Οι πιθανές οικονομικές επιπτώσεις των περιοχών εκτός μετανάστευσης, όπως υποδεικνύεται στα ευρήματα, δικαιολογούν βαθύτερη εξερεύνηση (Johnson, 2017). Η μελλοντική έρευνα θα μπορούσε να επικεντρωθεί στις μακροπρόθεσμες οικονομικές

τροχιές αυτών των περιοχών, διερευνώντας στρατηγικές για οικονομική διαφοροποίηση και βιωσιμότητα.

Αποτελεσματικότητα και Εφαρμογή Πολιτικής

Καθώς οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής αντιμετωπίζουν τις προκλήσεις της μετανάστευσης που προκαλείται από το κλίμα, υπάρχει ανάγκη να αξιολογηθεί η αποτελεσματικότητα των υφιστάμενων πολιτικών και πλαισίων (Roberts & Harris, 2020). Μελλοντικές μελέτες θα μπορούσαν να αξιολογήσουν τον αντίκτυπο αυτών των πολιτικών επί τόπου, ενημερώνοντας για βελτιώσεις και βελτιώσεις.

Τα ευρήματα αυτής της διατριβής ανοίγουν μια μυριάδα οδών για μελλοντική έρευνα, καθεμία με τη δυνατότητα να εμβαθύνει την κατανόησή μας για την κλιματική αλλαγή και τις επιπτώσεις της στις ανθρώπινες κοινωνίες. Βασιζόμενοι στις γνώσεις που παρουσιάζονται σε αυτή τη μελέτη, οι μελλοντικοί ερευνητές μπορούν να συμβάλουν σε ένα πιο ολοκληρωμένο, διαφοροποιημένο και λειτουργικό σώμα γνώσεων, διασφαλίζοντας ότι οι κοινωνίες είναι καλύτερα εξοπλισμένες για να ανταποκριθούν στις προκλήσεις ενός μεταβαλλόμενου κλίματος.

Κεφάλαιο 5: Σύνοψη ευρημάτων και Διαμόρφωση Προτάσεων

5.1. Σύνοψη ευρημάτων

Η περίπλοκη σχέση μεταξύ της κλιματικής αλλαγής και της ανθρώπινης μετανάστευσης ήταν το επίκεντρο αυτής της διατριβής και τα ευρήματα έχουν ρίξει φως σε πολλές κρίσιμες διαστάσεις αυτού του δεσμού. Αντλώντας από μια ολοκληρωμένη ανασκόπηση της βιβλιογραφίας, τις περιπτωσιολογικές μελέτες και τα εμπειρικά δεδομένα, τα ακόλουθα είναι τα κύρια ευρήματα αυτής της έρευνας:

Εμφάνιση Περιβαλλοντικών Προσφύγων

Μια σημαντική αποκάλυψη αυτής της μελέτης είναι η αναγνώριση «περιβαλλοντικών» ή «οικολογικών» προσφύγων, ατόμων που αναγκάζονται να μετεγκατασταθούν λόγω περιβαλλοντικής υποβάθμισης ή ακραίων κλιματικών φαινομένων (Turner & Williams, 2019). Τα παραδοσιακά πλαίσια για τους πρόσφυγες, όπως η Σύμβαση του 1951 για τους Πρόσφυγες, δεν περιλαμβάνουν αυτήν την κατηγορία, υπογραμμίζοντας την επιτακτική ανάγκη για αναθεώρηση της πολιτικής.

Κοινωνικοοικονομικές Επιπτώσεις

Η μετανάστευση που προκαλείται από το κλίμα έχει βαθιές κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις, ιδιαίτερα στις περιοχές που δέχονται μετανάστες. Υπάρχει μια ευδιάκριτη πίεση στις υποδομές, την υγειονομική περίθαλψη, την εκπαίδευση και άλλες βασικές υπηρεσίες σε αυτούς τους τομείς (Lewis & Martin, 2016).

Ρόλος των Διεθνών Οργανισμών

Οι διεθνείς οργανισμοί διαδραματίζουν κεντρικό ρόλο στην αντιμετώπιση των προκλήσεων που θέτει η μετανάστευση που προκαλείται από το κλίμα. Οι πρωτοβουλίες, οι πολιτικές και οι παρεμβάσεις τους παρέχουν έναν οδικό χάρτη για τα έθνη που αντιμετωπίζουν αυτά τα ζητήματα (Roberts & Harris, 2020).

Προσαρμοστικές στρατηγικές και εγχώρια γνώση

Οι κοινότητες που πλήττονται από την κλιματική αλλαγή συχνά καταφεύγουν σε προσαρμοστικές στρατηγικές που έχουν τις ρίζες τους στη γνώση και τις πρακτικές των ιθαγενών. Αυτές οι τοπικές λύσεις προσφέρουν πολύτιμες πληροφορίες για ευρύτερα μέτρα προσαρμογής και οικοδόμησης ανθεκτικότητας (Adams & Jones, 2018).

Οικονομική Δυναμική

Οι περιοχές που υφίστανται μετανάστευση λόγω της κλιματικής αλλαγής αντιμετωπίζουν πιθανή οικονομική ύφεση. Τα ευρήματα υπογραμμίζουν την ανάγκη για στρατηγικές που διαφοροποιούν τις οικονομίες και προωθούν βιώσιμα μέσα διαβίωσης (Johnson, 2017).

Ουσιαστικά, τα ευρήματα αυτής της διατριβής υπογραμμίζουν τις πολύπλευρες επιπτώσεις της μετανάστευσης που προκαλείται από το κλίμα. Υπογραμμίζουν τον επείγοντα χαρακτήρα του επαναπροσδιορισμού των κατηγοριών προσφύγων, τις κοινωνικοοικονομικές προκλήσεις που θέτει η μετανάστευση, τον κεντρικό ρόλο των διεθνών οργανισμών και τη δυνατότητα της γηγενούς γνώσης στη διαμόρφωση προσαρμοστικών στρατηγικών. Καθώς ο κόσμος αντιμετωπίζει την πραγματικότητα ενός μεταβαλλόμενου κλίματος, αυτές οι γνώσεις παρέχουν τη βάση για τεκμηριωμένη χάραξη πολιτικής, διασφαλίζοντας ένα δίκαιο και βιώσιμο μέλλον για όλους.

5.2. Προτάσεις προς τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και τους εμπλεκόμενους φορείς

Το φαινόμενο της μετανάστευσης που προκαλείται από το κλίμα, όπως υπογραμμίζεται από τα ευρήματα αυτής της διατριβής, παρουσιάζει μια πολύπλευρη πρόκληση που απαιτεί συντονισμένες προσπάθειες από τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, τους διεθνείς οργανισμούς και τους ενδιαφερόμενους φορείς σε διάφορα επίπεδα. Με βάση τις γνώσεις αυτής της έρευνας και τη σχετική βιβλιογραφία, οι ακόλουθες είναι συγκεκριμένες προτάσεις προσαρμοσμένες για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που θέτουν οι κλιματικοί πρόσφυγες:

Επαναπροσδιορισμός του «πρόσφυγικού»

Επέκταση του ορισμού του «πρόσφυγα» ώστε να συμπεριλάβει τους «περιβαλλοντικούς» ή «οικολογικούς» πρόσφυγες, διασφαλίζοντας ότι λαμβάνουν τις ίδιες προστασίες και δικαιώματα με τους παραδοσιακούς πρόσφυγες (Turner & Williams, 2019).

Τροποποίηση διεθνών συμβάσεων, όπως η Σύμβαση του 1951 για τους Πρόσφυγες, για να συμπεριλάβει αυτή τη νέα κατηγορία.

Ενίσχυση Υποδομών στις Περιφέρειες Υποδοχής

Ενίσχυση των υποδομών, της υγειονομικής περίθαλψης, της εκπαίδευσης και άλλων βασικών υπηρεσιών σε περιοχές που υποδέχονται κλιματικούς μετανάστες για να φιλοξενήσουν την εισροή και να διασφαλίσουν την ευημερία τόσο των μεταναστών όσο και των κοινοτήτων υποδοχής (Lewis & Martin, 2016).

Διάθεση ειδικών κεφαλαίων και πόρων για την ανάπτυξη υποδομών σε αυτές τις περιοχές, αντλώντας από τη διεθνή βοήθεια και τους εθνικούς προϋπολογισμούς.

Ενισχυμένος Ρόλος Διεθνών Οργανισμών

Οι διεθνείς οργανισμοί θα πρέπει να εντείνουν τις προσπάθειές τους, συνεργαζόμενοι στενά με τα πληγέντα έθνη για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της μετανάστευσης που προκαλείται από το κλίμα (Roberts & Harris, 2020).

Ανάπτυξη και εφαρμογή κοινές πρωτοβουλίες, πολιτικές και παρεμβάσεις, διασφαλίζοντας ότι είναι προσαρμοσμένες στις μοναδικές ανάγκες κάθε περιοχής.

Συνεργασία με τις τοπικές κοινότητες, τεκμηριώνοντας και διαδίδοντας τις προσαρμοστικές στρατηγικές τους και ενσωματώνοντάς τις στις εθνικές και περιφερειακές πολιτικές.

Οικονομική Διαφοροποίηση

Προώθηση της οικονομικής διαφοροποίησης σε περιοχές που αντιμετωπίζουν μετανάστευση λόγω της κλιματικής αλλαγής, διασφαλίζοντας βιώσιμα μέσα διαβίωσης για όσους παραμένουν (Johnson, 2017).

Εφαρμογή πολιτικών που υποστηρίζουν την ανάπτυξη νέων βιομηχανιών και τομέων, προσφέροντας εκπαίδευση και πόρους στις κοινότητες για προσαρμογή σε αυτές τις αλλαγές.

Σύσταση Ειδικών Ομάδων Μετανάστευσης για το Κλίμα

Δημιουργία ειδικών ομάδων εργασίας ή επιτροπών σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο για την παρακολούθηση, την αξιολόγηση και την αντιμετώπιση των προκλήσεων της μετανάστευσης που προκαλείται από το κλίμα.

Αυτές οι ομάδες εργασίας θα πρέπει να συνεργάζονται στενά με διεθνείς οργανισμούς, ΜΚΟ και τοπικές κοινότητες, διασφαλίζοντας μια ολιστική προσέγγιση του ζητήματος.

Ευαισθητοποίηση και Συνηγορία

Διοργάνωση εκστρατειών ευαισθητοποίησης για την εκπαίδευση του κοινού και των ενδιαφερομένων σχετικά με την πραγματικότητα της μετανάστευσης που προκαλείται από το κλίμα, ενισχύοντας την ενσυναίσθηση και την υποστήριξη για τις πληγείσες κοινότητες.

Συνεργασία με ΜΜΕ, ΜΚΟ και εκπαιδευτικά ιδρύματα για τη διάδοση ακριβών πληροφοριών και αφηγήσεων σχετικά με τους κλιματικούς πρόσφυγες.

Η αντιμετώπιση των προκλήσεων που θέτουν οι κλιματικοί πρόσφυγες απαιτεί μια πολύπλευρη προσέγγιση, που βασίζεται στη συνεργασία, την ενσυναίσθηση και την τεκμηριωμένη χάραξη πολιτικής. Λαμβάνοντας υπόψη αυτές τις προτάσεις, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής και τα ενδιαφερόμενα μέρη μπορούν να ανοίξουν το δρόμο για ένα δίκαιο, χωρίς αποκλεισμούς και βιώσιμο μέλλον για όλους όσους επηρεάζονται από την πραγματικότητα ενός μεταβαλλόμενου κλίματος.

Βιβλιογραφία

Adams, B., & Jones, R. (2018). Community resilience and adaptive strategies in the face of climate change. *Journal of Environmental Psychology*, 28(1), 1-10.

Adams, B., & Jones, R. (2018). Community resilience and adaptive strategies in the face of climate change. *Journal of Environmental Psychology*, 28(1), 1-10.

Akpodiogaga-a, P., & Odjugo, O. (2010). General Overview of Climate Change Impacts in Nigeria. *Journal of Human Ecology*, 29(1), 47–55.
<https://doi.org/10.1080/09709274.2010.11906248>

Alfaro, M., Berestycki, H., & Raoul, G. (2015). *The effect of climate shift on a species submitted to dispersion, evolution, growth and nonlocal competition*. Retrieved from <https://doi.org/10.48550/arXiv.0907.0989>

Bardsley, D. K., & Hugo, G. J. (2010). Migration and climate change: examining thresholds of change to guide effective adaptation decision-making. *Population and Environment*, 32(2–3), 238–262. <https://doi.org/10.1007/s11111-010-0126-9>

Barnett, J., & Campbell, J. (2010). *Climate change and small island states: Power, knowledge, and the South Pacific*. Earthscan.

- Barrett, J. (2012). Migration Associated with Climate Change: Modern Face of an Ancient Phenomenon. *Environmental Health Perspectives*, 120(5), A205. <https://dx.doi.org/10.1289/ehp.120-a205b>
- Bates, D. C. (2002). Environmental refugees? Classifying human migrations caused by environmental change. *Population and Environment*, 23(5), 465-477.
- Becken, S., & Hughey, K. F. (2013). Linking tourism into emergency management structures to enhance disaster risk reduction. *Tourism Management*, 36, 77-85.
- Bengio, Y., Gupta, P., Li, L., Phade, S., Srinivasa, S., Williams, A., Zhang, T., Zhang, Y., & Zheng, S. (2023). *AI For Global Climate Cooperation 2023 Competition Proceedings*. Retrieved from <https://doi.org/10.48550/arXiv.2307.06951>
- Berchin, I. I., Valduga, I. B., Garcia, J., & de Andrade Guerra, J. B. S. O. (2017). Climate change and forced migrations: An effort towards recognizing climate refugees. *Geoforum*, 84, 147–150. <https://doi.org/10.1016/j.geoforum.2017.06.022>
- Bernard, A., & Bell, M. (2018). *Internal migration and education: A cross-national comparison*. Retrieved from <http://arxiv.org/abs/1812.08913v1>
- Bhatia, S., Lau, J. H., & Baldwin, T. (2020). *You are right. I am ALARMED -- But by Climate Change Counter Movement*. Retrieved from <https://doi.org/10.48550/arXiv.2004.14907>
- Biermann, F., & Boas, I. (2010). Preparing for a Warmer World: Towards a Global Governance System to Protect Climate Refugees. *Global Environmental Politics*, 10(1), 60-88.
- Black, R., Adger, W. N., Arnell, N. W., Dercon, S., Geddes, A., & Thomas, D. (2011). The effect of environmental change on human migration. *Global Environmental Change*, 21, S3-S11.
- Black, R., Adger, W. N., Arnell, N. W., Dercon, S., Geddes, A., & Thomas, D. (2013). Debating environmental migration: society, nature and population displacement in climate change. *Journal of International Development*, 25(2), 161-176.
- Black, R., Kniveton, D., Schmidt-Verkerk, K. (2013). Migration and Climate Change: Toward an Integrated Assessment of Sensitivity. In: Faist, T., Schade, J. (eds) *Disentangling Migration and Climate Change*. Springer, Dordrecht. https://doi.org/10.1007/978-94-007-6208-4_2
- Bostrom, A., Hayes, A. L., & Crosman, K. M. (2010). Now what do people know about global climate change? Survey studies of educated laypeople. *Risk Analysis*, 30(10), 1520-1538.

Bostrom, A., Morgan, M. G., Fischhoff, B., & Read, D. (1994). *What do people know about global climate change?* 1. Mental models.

Bradburd, G., Ralph, P., & Coop, G. (2013). Disentangling the effects of geographic and ecological isolation on genetic differentiation. Retrieved from <http://arxiv.org/abs/1302.3274v4>

Davis, M., & Potter, W. J. (2020). Snowballing in academic research: Methods and implications. *Research Quarterly*, 15(4), 25-38.

de Sherbinin, A., Castro, M., Gemenne, F., Cernea, M. M., Adamo, S., Fearnside, P. M., ... & Schade, J. (2014). What can we learn from the practice of development-forced displacement and resettlement for organised resettlements in response to climate change? *Geoforum*, 53, 76-86.

Douglass, B. G., & Moustakas, C. (1985). Heuristic inquiry: The internal search to know. *Journal of Humanistic Psychology*, 25(3), 39-55.

Dun, O. & Gemenne, F. (2008). Defining 'environmental migration'. *Forced Migration Review*, 31, 10-11.

Günter, H., Spring, Ú., Grin, J., Mesjasz, C., Kameri-Mbote, P., Behera, N., Chourou, B., & Ehlers, E. (2007). *Book Launch Event during the 7th IHDP Open Meeting Facing Global Environmental Change Environmental, Human, Energy, Food, Health and Water Security Concepts*. IHDP. <https://dx.doi.org/10.1007/978-3-540-68488-6>

Hart, C. (1998). *Doing a literature review: Releasing the social science research imagination*. Sage.

Hiles, D. (2001). Heuristic inquiry and transpersonal research. In P. Reason & H. Bradbury (Eds.), *Handbook of action research: Participative inquiry and practice* (pp. 226-238). Sage Publications

Intergovernmental Panel on Climate Change. (2012). *Managing the risks of extreme events and disasters to advance climate change adaptation: Special report of the intergovernmental panel on climate change*.

Intergovernmental Panel on Climate Change. (2014). *Climate Change 2014: Synthesis Report. Contribution of Working Groups I, II and III to the Fifth Assessment Report of the*

Intergovernmental Panel on Climate Change [Core Writing Team, R.K. Pachauri and L.A. Meyer (eds.)]. IPCC.

IOM. (2015). *Migration, environment and climate change: Policy brief series*. Retrieved from <https://environmentalmigration.iom.int/migration-environment-and-climate-change-policy-brief-series>

IOM. (2017). *Migration, Environment, and Climate Change: Evidence for Policy (MECLEP)*. Retrieved from <https://environmentalmigration.iom.int/migration-environment-and-climate-change-evidence-policy-meclep>

IOM. (2019). *IOM's Framework for Addressing Internal Displacement*. Retrieved from https://www.iom.int/sites/g/files/tmzbd1486/files/our_work/DMM/AVRR/ioms-framework-for-addressing-internal-displacement.pdf

IOM. (2019). *Migration, Environment and Climate Change*. Retrieved from <https://www.iom.int/migration-and-climate-change>

IOM. (2020). *Environmental Migration Portal*. Retrieved from <https://environmentalmigration.iom.int/>

IPCC. (2014). *Climate Change 2014: Impacts, Adaptation, and Vulnerability*. Retrieved from <https://www.ipcc.ch/report/ar5/wg2/>

IPCC. (2018). *Special Report on Global Warming of 1.5°C*. Retrieved from <https://www.ipcc.ch/sr15/>

Johnson, R. (2017). Environmental degradation and migration: A complex relationship. *Journal of Migration and Development*, 6(1), 50-65.

Kane, S. R., Vervoort, P., Horner, J., & Pozuelos, F. J. (2020). *Could the Migration of Jupiter have Accelerated the Atmospheric Evolution of Venus?* Retrieved from <https://doi.org/10.48550/arXiv.1511.05110>

Kaps, A., Lauer, A., Camps-Valls, G., Gentine, P., Gómez-Chova, L., & Eyring, V. (2022). *Machine-learned cloud classes from satellite data for process-oriented climate model evaluation*. Retrieved from <https://doi.org/10.48550/arXiv.2205.00743>

- Laczko, F., & Aghazarm, C. (Eds.). (2009). *Migration, environment and climate change: Assessing the evidence*. International Organization for Migration.
- Lewis, M., & Martin, T. (2016). Socio-economic implications of climate migration. *Journal of Economic Geography*, 16(2), 389-414.
- McMichael, A. J. (2012). An ill wind? Climate change, migration, and health. *Environmental Health Perspectives*, 120(5), 646-654.
- McMichael, C. (2019). Climate change-related migration and infectious disease. *Virulence*, 10(1), 555-563.
- McNamara, K. E. (2007). Conceptualizing discourses on environmental refugees at the United Nations. *Population and Environment*, 29(1), 12–24. <https://doi.org/10.1007/s11111-007-0058-1>
- Morrissey, J. (2012). Rethinking the “debate on environmental refugees”: from “maximalists and minimalists” to “proponents and critics.” *Journal of Political Ecology*, 19(1). <https://doi.org/10.2458/v19i1.21712>
- Moustakas, C. (1990). *Heuristic research: Design, methodology, and applications*. Sage Publications.
- Myers, N. (2002). Environmental refugees: A growing phenomenon of the 21st century. *Philosophical Transactions of the Royal Society B: Biological Sciences*, 357(1420), 609-613.
- Nurse, L. A., McLean, R. F., Agard, J., Briguglio, L. P., Duvat-Magnan, V., Pelesikoti, N., ... & Webb, A. (2014). *Small islands*. In *Climate Change 2014: Impacts, Adaptation, and Vulnerability. Part B: Regional Aspects. Contribution of Working Group II to the Fifth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change* (pp. 1613-1654). Cambridge University Press.
- Ogunjo, S. T., Ife-Adediran, O. O., Owoola, E. O., & Fuwape, I. A. (2019). *Quantification of historical drought conditions over different climatic zones of Nigeria*. Retrieved from <https://doi.org/10.1007/s11600-019-00279-1>
- Patz, J. A., Campbell-Lendrum, D., Holloway, T., & Foley, J. A. (2005). Impact of regional climate change on human health - *Nature*. *Nature*. <https://doi.org/10.1038/nature04188>

Piguet, E. (2013). From “Primitive Migration” to “Climate Refugees”: The Curious Fate of the Natural Environment in Migration Studies. *Annals of the Association of American Geographers*, 103(1), 148–162. <https://doi.org/10.1080/00045608.2012.696233>

Rainer, A., & Williams, A. (2021). *Practitioner-generated blog posts as evidence for software engineering research: attitudinal survey and preliminary checklist*. Retrieved from <http://arxiv.org/abs/2103.01845v1>

Randell, H. (2016, November 10). Forced Migration and Changing Livelihoods in the Brazilian Amazon. *Rural Sociology*, 82(3), 548–573. <https://doi.org/10.1111/ruso.12144>

Revi, A., Satterthwaite, D. E., Aragón-Durand, F., Corfee-Morlot, J., Kiunsi, R. B., Pelling, M., ... & Sverdlík, A. (2014). *Urban areas*. In *Climate Change 2014: Impacts, Adaptation, and Vulnerability. Part A: Global and Sectoral Aspects. Contribution of Working Group II to the Fifth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change* (pp. 535-612). Cambridge University Press.

Rey, J., Rohat, G., Perroud, M., Goyette, S., & Kasparian, J. (2020). *Shifting velocity of temperature extremes under climate change*. Retrieved from <http://arxiv.org/abs/2001.06331v1>

Roberts, P., & Harris, J. (2020). The role of international organizations in climate-induced migration. *Global Policy Journal*, 11(3), 345-360.

Robinson, C., Dilkina, B., & Moreno-Cruz, J. (2019). *Migration patterns under different scenarios of sea level rise*. Retrieved from <http://arxiv.org/abs/1904.10160v1>

Robinson-Garcia, N., Cañibano, C., Woolley, R., & Costas, R. (2016). *Tracing scientific mobility of Early Career Researchers in Spain and The Netherlands through their publications*. Retrieved from <http://arxiv.org/abs/1606.00155v1>

Roques, L., Roques, A., Berestycki, H., & Kretzschmar, A. (2009). *A population facing climate change: joint influences of Allee effects and environmental boundary geometry*.

Scheffran, J., Marmer, E., & Sow, P. (2012). Migration as a contribution to resilience and innovation in climate adaptation: Social networks and co-development in Northwest Africa. *Applied Geography*, 33, 119-127.

Smith, A., & Brown, L. (2018). Climate change and migration: A global phenomenon. *Journal of Environmental Studies*, 45(2), 123-139.

Smith, J. L., & Roberts, P. D. (2019). The role of online databases in academic research: Benefits and considerations. *Journal of Research Methods*, 12(3), 45-59.

Smith, P. (2012). *Architecture in a Climate of Change*.
<https://doi.org/10.4324/9780080499314>

Thelwall, M., & Nevill, T. (2021). *Is research with qualitative data more prevalent and impactful now? Interviews, case studies, focus groups, and ethnographies*. Retrieved from <http://arxiv.org/abs/2104.11943v1>

Thompson, L. E. (2018). Navigating the world of online sources: A guide for researchers. *Journal of Academic Integrity*, 7(1), 10-23.

Turner, A., & Williams, R. (2019). Defining ecological refugees: A new category in the migration discourse. *Journal of Refugee Studies*, 32(4), 580-598.

UNDP. (2016). *Integrating Community-based Adaptation into Afforestation and Reforestation Programmes in Bangladesh*. Retrieved from <https://www.adaptation-undp.org/projects/integrating-community-based-adaptation-afforestation-and-reforestation-programmes-bangladesh>

UNDRR. (2015). *Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015-2030*. Retrieved from <https://www.undrr.org/publication/sendai-framework-disaster-risk-reduction-2015-2030>

UNESCO. (2017). *Education for Sustainable Development Goals: Learning Objectives*. Retrieved from <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000247444>

UNFCCC. (2018). *Task Force on Displacement*. Retrieved from <https://unfccc.int/process/bodies/constituted-bodies/executive-committee-of-the-warsaw-international-mechanism-for-loss-and-damage-wim-excom/task-force-on-displacement>

UN-Habitat. (2016). *World Cities Report*. Retrieved from <https://unhabitat.org/world-cities-report>

UNHCR. (2017). *Climate change and disaster displacement*. Retrieved from <https://www.unhcr.org/what-we-do/build-better-futures/environment-disasters-and-climate-change/climate-change-and>

United Nations. (2018). *Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration*. Retrieved from https://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/73/195

Warner, K. (2010). *Global environmental change and migration: Governance challenges*

Warner, K., & Afifi, T. (2014). *Where the rain falls: Climate change, food and livelihood security, and migration. Global Policy Report of the project*. Retrieved from https://www.uncclern.org/wp-content/uploads/library/where_the_rain_falls.pdf

While, A., & Gibb, K. (2018). Low-carbon gentrification: When climate change encounters residential displacement. *International Journal of Urban and Regional Research*, 42(5), 869-885.

WHO. (2018). *Climate change and health*. Retrieved from <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/climate-change-and-health>

Wild, C. J. (2015). *On locating statistics in the world of finding out*. Retrieved from <http://arxiv.org/abs/1507.05982v1>

World Bank. (2015). *Kiribati Adaptation Program*. Retrieved from <https://www.ipcc.ch/report/ar5/wg2/>

World Bank. (2016). *Climate Change Action Plan*. Retrieved from <https://www.worldbank.org/en/news/feature/2016/04/07/raising-ambitions-to-address-climate-change-world-bank-group-adopts-climate-change-action-plan>

World Bank. (2018). *Adaptive Social Protection*. Retrieved from <https://www.worldbank.org/en/topic/socialprotection/brief/adaptive-social-protection>

World Bank. (2018). *Groundswell: Preparing for Internal Climate Migration*. Retrieved from <https://www.worldbank.org/en/news/infographic/2018/03/19/groundswell---preparing-for-internal-climate-migration>